

Raport de cercetare

cu privire la respectarea interesului superior al minorilor străini neînsoțiți de către instituțiile cu care aceștia intră în contact

Autori:
Irina Sînziana Niță (Opincaru)
Florina Balint
Ana-Maria Belciu

CUPRINS

ABREVIERI	3
GLOSAR	4
INTRODUCERE	6
Descrierea proiectului.....	7
Principalele repere conceptuale privind interesul superior al copilului	7
Date statistice privind situația minorilor străini neînsoțiți pe teritoriul României.....	9
METODOLOGIE	11
Scopul și obiectivele cercetării.....	11
Grupuri țintă	11
Metode și surse date	12
Analiza de documente	13
Interviuri semistructurate de profunzime	13
Analiza datelor colectate	14
Aspecte etice. Protecția datelor. Aspecte de safeguarding.....	15
Limitele demersului de cercetare	15
REZULTATELE CERCETĂRII.....	16
Atribuții și responsabilități ale instituțiilor care vin în sprijinul minorilor străini neînsoțiți.....	16
Cunoștințe și informare cu privire la drepturile și obligațiile unui solicitant de azil	20
Condiții de trai și integrarea socială a minorilor străini neînsoțiți pe teritoriul României	23
Relația cu autoritățile românești și reprezentanții acestora	27
Probleme întâmpinate de minorii străini neînsoțiți și de autoritățile care îi au în grijă.....	29
CONCLUZII PRELIMINARE	32
REFERINȚE	35
ANEXE	37
Anexa I. Instrucțiuni și ghid de interviu minori neînsoțiți.....	37
Anexa II. Acord de participare la interviu și de folosire a datelor personale.....	42
Anexa III - Acord de confidențialitate pentru traducător/interpret	43
Anexa IV - Adresă către organizații neguvernamentale și instituții (draft) și Ghid interviu	44

ABREVIERI

Tdh - Fundația Terre des hommes

JRS - Jesuit Refugees Service / Serviciul Iezuit pentru Refugiați

FRA - Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene

UNHCR - Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați

IGI - Inspectoratul General pentru Imigrări

DGASPC - Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului

ANPDCA - Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție

MMSS - Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

EASO - European Union Agency for Asylum

CRJ - Centrul pentru Resurse Juridice

MAI - Ministerul Afacerilor Interne

CRPCSA - Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil

ONG - Organizație Neguvernamentală

CNRR - Consiliul National Roman pentru Refugiati

DSU - Departamentul pentru Situații de Urgență

OIM - Organizația Internațională pentru Migrație

GLOSAR

Copil - persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nici nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, potrivit legii (Art. 4 lit.a) din Legea nr. 272/2004).

Interesul superior al copilului

Legea 272/ 2004, cu modificările și completările ulterioare, operaționalizează acest principiu la următoarele articole:

ART. 2 (1) Prezenta lege, orice alte reglementări adoptate în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului, precum și orice act juridic emis sau, după caz, încheiat în acest domeniu se subordonează cu prioritate principiului interesului superior al copilului.

(2) Interesul superior al copilului se circumscrie dreptului copilului la o dezvoltare fizică și morală normală, la echilibru socioafectiv și la viața de familie.

(3) Principiul interesului superior al copilului este impus inclusiv în legătură cu drepturile și obligațiile ce revin părinților copilului, altor reprezentanți legali ai săi, precum și oricăror persoane cărora acesta le-a fost plasat în mod legal.

(4) Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești.

(5) Persoanele prevăzute la alin. (4) sunt obligate să implice familia în toate deciziile, acțiunile și măsurile privitoare la copil și să sprijine îngrijirea, creșterea și formarea, dezvoltarea și educarea acestuia în cadrul familiei.

(6) În determinarea interesului superior al copilului se au în vedere cel puțin următoarele:

- a) nevoile de dezvoltare fizică, psihologică, de educație și sănătate, de securitate și stabilitate și apartenență la o familie;
- b) opinia copilului, în funcție de vârsta și gradul de maturitate;
- c) istoricul copilului, având în vedere, în mod special, situațiile de abuz, neglijare, exploatare sau orice altă formă de violență asupra copilului, precum și potențialele situații de risc care pot interveni în viitor;
- d) capacitatea părinților sau a persoanelor care urmează să se ocupe de creșterea și îngrijirea copilului de a răspunde nevoilor concrete ale acestuia;
- e) menținerea relațiilor personale cu persoanele față de care copilul a dezvoltat relații de atașament.

Minor neînsoțit - minorul, cetățean străin sau apatrid, care a ajuns în România neînsoțit de părinți sau de un reprezentant legal ori care nu se află în îngrijirea unei alte persoane, potrivit legii, precum și minorul care este lăsat neînsoțit după ce a intrat pe teritoriul României (Art. 2 lit.k) din Legea nr. 122/2006).

Formă de protecție - orice formă de protecție acordată de statul român, și anume: statutul de refugiat, protecția subsidiară, protecția temporară sau protecția umanitară temporară (Art. 2 lit. b) din Legea nr. 122/2006).

Solicitant sau solicitant de azil - cetățeanul străin sau apatridul care și-a manifestat voința de a obține o formă de protecție în România, atât timp cât cererea sa nu a fost soluționată printr-o hotărâre irevocabilă (Art.2 lit. c) din Legea nr. 122/2006).

Străin - cetățeanul străin sau apatridul (Art.2 lit. d) din Legea nr. 122/2006).

Cerere pentru acordarea unei forme de protecție sau cerere de azil - solicitarea făcută de un cetățean străin sau de un apatrid în scopul obținerii protecției din partea statului român (Art.2 lit. e) din Legea nr. 122/2006).

Procedura de azil - totalitatea actelor și formalităților îndeplinite, precum și a activităților desfășurate de autoritățile competente, în vederea recunoașterii statutului de refugiat sau, după caz, a acordării protecției subsidiare (Art.2 lit. f) din Legea nr. 122/2006).

Statut de refugiat - forma de protecție recunoscută de statul român cetățeanului străin sau apatridului care îndeplinește condițiile prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, denumită în continuare Convenția de la Geneva, la care România a aderat prin Legea nr. 46/1991 pentru aderarea României la Convenția privind statutul refugiaților, precum și la Protocolul privind statutul refugiaților (Art.2 lit. g) din Legea nr. 122/2006).

Protecție temporară - procedură cu caracter excepțional menită să asigure, în cazul unui flux masiv sau al unui flux masiv iminent de persoane strămutate din țări terțe care nu se pot întoarce în țara de origine, protecție imediată și temporară unor astfel de persoane, în special dacă există și riscul ca sistemul de azil să nu poată procesa acest flux fără efecte adverse pentru funcționarea sa eficientă, în interesul persoanelor în cauză și al altor persoane care au nevoie de protecție (Art.2 lit. i) din Legea nr. 122/2006).

Membri de familie - în măsura în care, la data depunerii cererii de către solicitantul principal, familia există în țara de origine, următorii membri de familie ai beneficiarului statutului de refugiat sau al protecției subsidiare (Art.2 lit. j) din Legea nr. 122/2006).

Centru de cazare - orice spațiu folosit pentru cazarea colectivă a solicitanților de azil (Art.2 lit.o) din Legea nr. 122/2006).

INTRODUCERE

Cercetarea prezentată în acest raport a fost realizată în cadrul proiectului PROMISE: Protecția Minorilor Străini Neînsoțiți. Proiectul este implementat de Terre des hommes România și Jesuit Refugees Service România, în perioada 25 Mai 2022 – 24 Octombrie 2023.

O altă activitate prevăzută a fi realizată în cadrul aceluiași contract de consultanță o reprezintă realizarea și implementarea *Cadrului (standardului) comun pentru aplicarea principiului interesului superior al minorilor neînsoțiți*. Cadrul menționat utilizează în cea mai mare parte informațiile de cercetare obținute și analizate în acest raport.

Fundația Terre des hommes (Tdh) este cea mai mare organizație non-guvernamentală din domeniul protecției copiilor din Elveția. Tdh derulează proiecte de dezvoltare și programe de ajutor de urgență în peste 30 de țări din întreaga lume. Acest angajament este finanțat prin donații individuale și instituționale, din care 85 % se varsă direct în programele Tdh.

În România, Terre des hommes activează din 1992. În fiecare an, mii de copii din România și familiile lor beneficiază de proiecte în cadrul a trei domenii principale de intervenție: consolidarea sistemelor de protecție a copiilor și a sistemelor de justiție a minorilor, copii afectați de migrație și incluziunea socială a grupurilor vulnerabile, precum minoritatea romă.

Jesuit Refugees Service Romania (JRS) este o organizație care are drept scop apărarea, susținerea și promovarea drepturilor fundamentale ale omului, în special ale refugiaților - în sensul larg, solicitanților de azil, migrantilor și apatrizilor. Organizația derulează activități de asistență directă, advocacy, monitorizare de politici publice, campanii de informare, training.

În 1980, JRS a fost fondat de Pedro Arrupe SJ, superiorul general al Societății lui Isus de atunci, pentru a răspunde situației dificile a refugiaților vietnamezi. Sute de mii de sud vietnamezi și-au părăsit casele la sfârșitul războiului din Vietnam în 1975, plecând cu bărci supraaglomerate peste Marea Chinei de Sud. Mulți dintre acești „oameni de bărci” nu au supraviețuit călătoriei; au fost uciși de pirați sau înecați. Părintele Arrupe s-a simțit obligat să răspundă. El le-a cerut iezuiților „să aducă măcar o oarecare ușurare unei astfel de situații tragice”. JRS a fost înregistrată oficial ca fundație a statului Vatican la 19 martie 2000. Datorită numărului tot mai mare de refugiați din România, a devenit necesar un centru JRS și în țara noastră.

JRS România și-a început activitățile în 1996 ca Biroul Național al Biroului Regional JRS Europa cu sediul la Bruxelles. JRS România era condusă la acea vreme un preot misionar din Belgia și un tânăr student gata să accepte o provocare serioasă. În România, iezuiții responsabili de biroul regional au decis să răspundă nevoilor atâtor refugiați care sosesc din Congo, Sudan și Irak. De asemenea, vor să conștientizeze situația lor în societatea românească.

Cu asistența consecventă a comunităților catolice vorbitoare de franceză și engleză din București, lucrările au început în subsolul Bisericii Franceze din București. Acest serviciu parohial era în continuă îmbunătățire și, în 1999, a devenit un program oficial de asistență umanitară recunoscut de autoritățile române, care a putut deservi mii de oameni. În anul 2000, JRS România a devenit organizație neguvernamentală conform legislației naționale. În 2002, s-a născut Centrul de Servicii Sociale Pedro Arrupe, aducând speranță, adăpost și o nouă cale pentru migrați.

Descrierea proiectului

În 2018, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) a identificat categoria minorilor neînsoțiți ca fiind supusă unuia dintre cele mai ridicate riscuri cu privire la respectarea drepturilor fundamentale ale omului în domeniul migrației. Potrivit statisticilor UNICEF, unul din trei copii care trăiesc în afara țării în care s-au născut este refugiat.

În acest context, proiectul **PROMISE: Protecția Minorilor Străini Neînsoțiți** are în vedere creșterea accesului a 500 de minori și tineri străini la drepturile fundamentale și la servicii publice, prin activități de advocacy, acordarea de servicii de asistență juridică gratuită, informare, training și creșterea capacității grupurilor vulnerabile de a participa în procesul decizional consultativ. De asemenea, își propune să sprijine și să susțină colaborarea interinstituțională și cea dintre instituții publice și străini pentru asigurarea respectării interesului superior al minorilor, precum și îmbunătățirea politicilor, practicilor, atitudinilor și a legislației.

Activitățile principale ale proiectului sunt:

- Realizarea și implementarea Cadrului (standardului) comun pentru aplicarea principiului interesului superior al minorilor neînsoțiți („Cadrul”)
- Constituirea și pregătirea unei rețele de avocați și juriști specializați în problematica minorilor, în special a celor neînsoțiți, cetățeni străini
- Constituirea unei clinici juridice și instruirea a 12 studenți care să lucreze cu minorii neînsoțiți care solicită azil în România
- Înființarea Forumului Consultativ al Imigranților din România, capacitatea și instruirea membrilor săi
- Organizarea unei campanii de social media de informare a minorilor neînsoțiți
- Campanie de advocacy ghidată de tineri străini (youth-led)
- Elaborarea a 6 rapoarte tematice despre situația copilului în țările de origine ale minorilor neînsoțiți.

Principalele repere conceptuale privind interesul superior al copilului

În toate demersurile și deciziile care au în centrul lor copilul, interesul lui superior trebuie evaluat și considerat în mod primordial. Copiii neînsoțiți reprezintă o categorie vulnerabilă și au nevoie de o atenție sporită pentru respectarea drepturilor lor pe teritoriul statului unde se află aceștia.

Potrivit *EASO Ghid practic privind interesul superior al copilului în procedurile de azil¹*, majoritatea statelor Uniunii Europene, și nu doar acestea, nu dispun, în prezent, în cadrul sistemelor de azil, de proceduri instituite în vederea îndeplinirii acestei obligații legale. Pe cale de consecință, într-o comunicare adresată Parlamentului European și Consiliului în luna aprilie 2017, Comisia Europeană a îndemnat agențiile Uniunii Europene să elaboreze orientări și instrumente suplimentare privind evaluarea interesului superior al copilului.

¹ https://euaa.europa.eu/sites/default/files/Practical_Guide_on_the_Best_Interests_of_the_Child_RO.pdf

Potrivit Raportului analitic privind situația copiilor neînsoțiți solicitanți de azil și refugiați în România realizat de Organizația Salvați copiii în anul 2020², “în opinia practicienilor Salvați Copiii, nu putem vorbi de o respectare reală a principiului interesului superior al copilului, minorii neînsoțiți fiind tratați, la nivelul CRPCSA, în primul rând în lumina statutului de solicitanți de azil/beneficiari ai protecției internaționale și mai puțin în calitate de copii”.

Mai mult decât atât, deși art. 8 din Legea nr. 122/ 2006 privind azilul în România³ reiterează faptul că „toate deciziile cu privire la minori se iau cu respectarea interesului superior al copilului”, aceasta nu include măsuri speciale referitoare la copiii neînsoțiți. În acest context, un standard care să contribuie la o implementare unitară a măsurilor care să susțină minorii neînsoțiți este cu atât mai necesar.

Prin intermediul proiectului PROMISE, partenerii își propun realizarea și implementarea Cadrului (standardului) comun pentru aplicarea principiului interesului superior al minorilor neînsoțiți aflați pe teritoriul României. Scopul acestui standard este acela de a contribui la crearea unor practici unitare la nivelul instituțiilor publice și al organizațiilor neguvernamentale prin identificarea și evidențierea principalelor etape și repere necesare pentru punerea în aplicare a principiului interesului superior al copilului. Standardul este menit astfel să asigure protecția minorilor neînsoțiți pe tot parcursul procedurilor, în conformitate cu dreptul intern, al UE și cu dreptul internațional.

Norma generală care reglementează în România instituția juridică a interesului superior al copilului este Legea 272/2004, cu modificările și completările ulterioare⁴. Actul normativ stabilește condițiile de punere în aplicare a acestui principiu în toate demersurile instituționale care privesc copiii. Astfel, „Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești”.

Luând în considerare aceste aspecte, atât prezenta cercetare cât și cadrul / standardul dezvoltat pe baza informațiilor colectate au în vedere modul în care sunt adoptate măsurile privitoare la copiii neînsoțiți și care au impact direct asupra îngrijirii, creșterii și formării, dezvoltării și educării acestora pe teritoriul României.

Potrivit Legii 272/2004⁵, în determinarea interesului superior al copilului se au în vedere cel puțin următoarele aspecte:

- a) nevoile de dezvoltare fizică, psihologică, de educație și sănătate, de securitate și stabilitate și apartenență la o familie;
- b) opinia copilului, în funcție de vârsta și gradul de maturitate;
- c) istoricul copilului, având în vedere, în mod special, situațiile de abuz, neglijare, exploatare sau orice altă formă de violență asupra copilului, precum și potențialele situații de risc care pot interveni în viitor;

² <https://ec.europa.eu/migrant-integration/sites/default/files/2021-07/RaportanaliticprivindsituatiacopiilorneinsotitisollicitantideazilsirefugiatiinRomania1.pdf>

³ http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/Munca_Legislatie/actualizare_2015/legea122din2006.pdf

⁴ <http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/L272-2004-R.pdf>

⁵ <http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/L272-2004-R.pdf>

- d) capacitatea părinților sau a persoanelor care urmează să se ocupe de creșterea și îngrijirea copilului de a răspunde nevoilor concrete ale acestuia;
- e) menținerea relațiilor personale cu persoanele față de care copilul a dezvoltat relații de atașament.

Date statistice privind situația minorilor străini neînsoțiți pe teritoriul României

Conform UNHCR, în 2020 numărul minorilor străini neînsoțiți intrați în țară a atins 980 de persoane, un număr de aproape 4 ori mai mare decât în anii anteriori. În anul 2020, 34.600 de persoane au încercat să intre pe teritoriul țării, față de 6042 în 2019 și 2787 în 2018. 15-20% dintre migranți sunt minori (sursa: IGI). Odată cu izbucnirea războiului din Ucraina, situația s-a schimbat radical. Astfel, de la sfârșitul lunii februarie 2022, în România au sosit 1.356.564 de refugiați, dintre care aprox. 314.000 copii (29,39%) și 580.000 femei (54,29%), conform datelor statistice din 14 iulie 2022. În prezent, în România sunt 83 936 de refugiați ucraineni. Dintre aceștia, copiii reprezintă categoria cea mai vulnerabilă.

La nivel național, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA) colectează o serie de date statistice privitoare la minorii neînsoțiți aflați pe teritoriul României, conform informațiilor transmise de către reprezentatul acestei instituții în cadrul cercetării. ANPDCA a furnizat echipei de cercetare date statistice de interes pentru situația minorilor neînsoțiți în perioada 2019 – 2020, menționând și faptul că au la dispoziție și date privind situația minorilor neînsoțiți proveniți din Ucraina, începând din 2022 până în prezent.

Datele din Tabelul 1 și Tabelul 2 de mai jos prezintă numărul copiilor solicitanți de azil, neînsoțiți, pentru care DGASPC a desemnat persoană cf. art. 77 alin. (3) din Legea 272/2004 (Tabelul 1) și numărul copiilor solicitanți de azil, neînsoțiți, pentru care DGASPC a desemnat persoană (Tabelul 2), conform evidențelor ANPDCA aferente anului 2021. Astfel, putem observa că județul Timiș prezintă cea mai mare concentrație de minori străini neînsoțiți, cazați atât în centrele IGI, cât și în servicii rezidențiale.

O situație îngrijorătoare este aceea a copiilor care aleg să fugă din centre în care sunt cazați, datele prezentate de ANPDCA reflectând un procent de aproape 100% dintre minorii străini neînsoțiți cazați în centrele IGI care au fugit din aceste centre. Un procent similar se întâlnește și în cazul copiilor cazați în servicii rezidențiale și care decid să părăsească centrele.

Tabel 1. Copii solicitanți de azil, neînsoțiți, pentru care DGASPC a desemnat persoană cf. art. 77 alin. (3) din Legea 272/2004

NR. CRT.	JUDEȚ/ SECTOR	NR. COPII SOLICITANȚI DE AZIL, NEÎNSOȚIȚI, PT. CARE DGASPC A DESEMNAS PERSOANĂ Total (sub 16 ani și peste 16 ani)	NR. COPII CAZAȚI ÎN CENTRE IGI Total (sub 16 ani și peste 16 ani)	NR. COPII CU PRU ÎN SERVICII REZIDENȚIALE Total (sub 16 ani și peste 16 ani)	NR. COPII FUGIȚI DIN CENTRELE IGI Total (sub 16 ani și peste 16 ani)	NR. COPII FUGIȚI DIN SERVICIILE REZIDENȚIALE Total (sub 16 ani și peste 16 ani)
1	GALAȚI	276 (71 și 205)	274 (69 și 205)	2 (sub 16 ani)	270 (65 și 205)	0
2	GIURGIU	565 (53 și 512)	562 (50 și 512)	3 (sub 16 ani)	562 (50 și 512)	3 (sub 16 ani)
3	MARAMUREȘ	165	162	3	162	3

NR. CRT.	JUDEȚ/ SECTOR	NR. COPII SOLICITANȚI DE AZIL, NEÎNSOȚIȚI, PT. CARE DGASPC A DESEMNIAT PERSOANĂ Total (sub 16 ani și peste 16 ani)	NR. COPII CAZAȚI ÎN CENTRE IGI Total (sub 16 ani și peste 16 ani)	NR. COPII CU PRU ÎN SERVICIUL REZIDENȚIALE Total (sub 16 ani și peste 16 ani)	NR. COPII FUGIȚI DIN CENTRELE IGI Total (sub 16 ani și peste 16 ani)	NR. COPII FUGIȚI DIN SERVICIILE REZIDENȚIALE Total (sub 16 ani și peste 16 ani)
		(10 și 155)	(10 și 152)	(peste 16 ani)	(10 și 152)	(peste 16 ani)
4	NEAMȚ	1 (peste 16 ani)	1 (peste 16 ani)	0	0	0
5	SECTOR 1	5 (1 și 4)	0	5 (1 și 4)	0	2 (peste 16 ani)
6	SECTOR 2	290 (133 și 157)	266 (126 și 140)	24 (7 și 17)	220 (30 și 190)	8 (peste 16 ani)
7	SUCEAVA	104 (8 și 96)	96 (peste 16 ani)	8 (sub 16 ani)	83 (peste 16 ani)	4 (sub 16 ani)
8	TIMIȘ	1998 (789 și 1209)	1893 (711 și 1182)	105 (78 și 27)	1893 (711 și 1182)	105 (78 și 27)
	TOTAL	3.404 (1.065 sub 16 ani și 2.339 peste 16 ani)	3.254 (966 sub 16 ani și 2.288 peste 16 ani)	150 (99 sub 16 ani și 51 peste 16 ani)	3.190 (866 sub 16 ani și 2.324 peste 16 ani)	125 (85 sub 16 ani și 40 peste 16 ani)

Sursa: Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA), 2021

În ceea ce privește evaluarea vârstei reale, pentru 20 de minori străini neînsoțiți s-a efectuat expertiză medico-legală de evaluare a vârstei în 2021. De asemenea, la nivelul aceluiași an, 15 minori au obținut statut de azilant și alți 15 au obținut altă formă de protecție internațională în România.

Tabel 2. Număr copii solicitanți de azil, neînsoțiți, pentru care DGASPC a desemnat persoană

Nr. crt.	Județ/Sector	Pt care s-a efectuat expertiză medico-legală de evaluare a vârstei	Victime ale violenței	Victime ale traficului (din total victime ale violenței)	Care au obținut statut de azilant	Care au obținut altă formă de protecție internațională în România
1	GALAȚI	20	0	0	4	2
2	GIURGIU	0	0	0	0	0
3	MARAMUREȘ	0	0	0	4	6
4	NEAMȚ	0	0	0	1	0
5	SECTOR 1	0	0	0	0	0
6	SECTOR 2	0	0	0	0	0
7	SUCEAVA	0	0	0	6	7
8	TIMIȘ	0	0	0	0	0
	TOTAL	20	0	0	15	15

Sursa: Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA), 2021

METODOLOGIE

Scopul și obiectivele cercetării

Obiectivul principal al Activității A3 din cadrul proiectului este acela de a crea un Standard (Cadru) comun pentru aplicarea principiului interesului superior al minorilor, care urmează a fi promovat și diseminat printre instituțiile cu un interes în tematică, precum și către profesioniștii din cadrul altor organizații ale societății civile care activează în domeniu. Acest Standard conține principii agreeate pentru respectarea interesului superior al copilului ca parte a oricărei decizii luate de-a lungul perioadei de îngrijire a minorului neînsoțit pe parcursul procedurii de imigrație, azil și integrare.

Astfel, obiectivele cercetării prezentate în acest raport au fost:

- Realizarea și implementarea Cadrelor (standardului) comun pentru aplicarea principiului interesului superior al minorilor neînsoțiți („Cadru”)
- Realizarea unei cercetări calitative și participative în rândul a 15-20 minori neînsoțiți
- Realizarea unui raport cu privire la respectarea interesului superior al copilului de către instituțiile cu care acesta intră în contact.

Prima etapă a acestui proces a fost acela de a realiza 1 document de mapare a principalelor probleme privind modul de abordare a interesului superior al minorului străin întâlnite în practică, pe capitole de probleme și categorii de străini (migranți, azilanți, refugiați, tolerați, aflați în custodie, în procedura de returnare etc). Această etapă a fost realizată de experții Tdh România și JRS România implicați în proiect.

Următorul pas a fost realizarea unei cercetări calitative și participative în rândul a 18 minori neînsoțiți și personalului instituțiilor publice și organizațiilor non-guvernamentale care acționează în teren (pentru centre din București, Galați, Maramureș, Arad, Suceava și Timișoara) finalizată cu 1 raport cu privire la respectarea interesului superior al copilului de către instituțiile cu care aceștia intră în contact – raportul prezent. Scurte interviuri au fost realizate cu copiii și tinerii migranți participanți la cercetare, precum și cu personalul instituțiilor publice și al organizațiilor non-guvernamentale care lucrează în teren. Structura cercetării a fost discutată și agreeată în prealabil împreună cu echipa de implementare a proiectului PROMISE.

Grupuri țintă

Grupul țintă principal al cercetării a fost reprezentat de un număr de 18 minori străini neînsoțiți, găzduiți în centre din București, Galați, Maramureș, Arad, Suceava și Timișoara. Obiectivul inițial a fost acela de a include informații de la 15-20 de minori străini neînsoțiți, acest obiectiv fiind atins prin eforturile deosebite ale echipei de implementare a proiectului PROMISE, în ciuda numărului mic de copii prezenți în centre. De asemenea, s-a urmărit cu precădere ca vârsta tinerilor să fie peste 12 ani, iar categoriile de vârstă au variat în funcție de vârstele tinerilor prezenți în centre la data realizării interviurilor.

Cercetarea s-a adresat și reprezentanților instituțiilor cu responsabilități în ceea ce privește situația minorilor străini neînsoțiți (8 interviuri), precum și personalului organizațiilor non-guvernamentale care acționează în teren (1 interviu).

Metode și surse de date

Cercetarea a inclus un **mix de metode calitative**, pentru a asigura triangularea datelor obținute și coerența rezultatelor și concluziilor, ținând cont de toate perspectivele relevante. Astfel, metodele de cercetare / monitorizare aplicate au fost:

- **analiza literaturii de specialitate** privind problematica copiilor și tinerilor minori neînsoțiți și a altor documente relevante (cadru legislativ, rezultate ale altor proiecte similare etc.)
- **interviuri semistructurate de profunzime** cu părțile interesate relevante – copiii și tinerii migranți neînsoțiți, personal al organizațiilor non-guvernamentale care lucrează în teren și reprezentanții instituțiilor cu responsabilități în ceea ce privește situația copiilor minori neînsoțiți (Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI), DGASPC (responsabil de numirea reprezentantului legal în cazul minorilor neînsoțiti), Poliția de Frontieră, ANPDCA).

Având în vedere obiectivele proiectului, care includ creșterea accesului a 500 de minori și tineri străini la **drepturile fundamentale și la servicii publice**, prin activități de advocacy, acordarea de servicii de **asistență juridică** gratuită, **informare**, training și creșterea capacității grupurilor vulnerabile de a participa în procesul decizional consultativ, precum și faptul că proiectul își propune să sprijine și să susțină **colaborarea interinstituțională și cea între instituții publice și străini** pentru asigurarea **respectării interesului superior al minorilor, și îmbunătățirea politicilor, practicilor, atitudinilor și a legislației**, a fost formulată următoarea întrebare cheie a cercetării:

Întrebarea cheie	Cerințele privitoare la date	Sursa Datelor	Metode de colectare
Care este percepția grupurilor țintă vizate de cercetare (copii și tinerii migranți, personal al ONG-urilor și reprezentanți ai instituțiilor) cu privire la respectarea interesului superior al minorilor neînsoțiți aflați pe teritoriul României?	Datele se vor referi la percepția minorilor neînsoțiți și a adulților cu care intră în contact în cadru instituțional privitoare la respectarea interesului superior al minorilor neînsoțiți aflați pe teritoriul României. Abordarea în prelucrarea datelor respectă principiile etice și prevederile legale inclusiv pe cele privitoare la GDPR	Politici și documente resursă ale Tdh Studii și alte resurse naționale și internaționale Interviuri semistructurate	Interviuri față în față realizate cu 18 minori neînsoțiți și personalul instituțiilor publice și al organizațiilor non-guvernamentale și al instituțiilor care acționează în teren (pentru centre din București, Galați, Maramureș, Arad, Suceava și Timișoara)

Fiecare dintre aceste metode sunt prezentate pe larg mai jos (inclusiv situația implementării în teren), urmate de o descriere a metodelor de analiză a datelor propuse și a aspectelor etice ale cercetării.

Analiza de documente

Fundamentarea conceptuală și empirică a cercetării a fost realizată prin derularea unei analize extinse a documentelor disponibile privind situația copiilor și tinerilor minori neînsoțiți. Documentele analizate se regăsesc în secțiunea *Referințe* a prezentului raport, iar informațiile conținute sunt integrate atât în prezentul raport, cât și în Standardul comun pentru aplicarea principiului interesului superior al minorilor neînsoțiți rezultat.

Interviuri semistructurate de profunzime

Scurte interviuri față în față au fost realizate de către reprezentanți ai Tdh sau JRS cu 18 copii și tineri migranți neînsoțiți prezenți la momentul cercetării în centrele din București, Galați, Maramueș, Arad, Suceava și Timișoara. Echipa de implementare a proiectului și echipa de cercetare au depus toate eforturile pentru a atinge numărul de respondenți prevăzut în proiect și pentru a asigura un echilibru de gen și vârstă în distribuția respondenților copii și tineri. Eșantionul rezultat este prezentat în tabelul de mai jos.

Tabel 1. Lista respondenților copii și tineri minori neînsoțiți intervievați în timpul cercetării de teren

Nr. crt.	Gen	Vârsta	Țara	Perioada ședere în RO	Statut	Centru cazare
R1	M	16	Siria	18 luni	statut de tolerat	DGASPC
R2	M	17	Ucraina	12 luni	protecție temporară	ONG
R3	M	14	Siria	2 luni	solicitant de azil	DGASPC
R4	M	15	Siria	1 lună	solicitant de azil	DGASPC
R5	M	15	Siria	1 lună	solicitant de azil	DGASPC
R6	M	14	Siria	1 luna	solicitant de azil	DGASPC
R7	F	17	Somalia	1 luna	refugiat	CRPCSA
R8	F	16	Somalia	4 luni	refugiat	DGASPC
R9	M	16	Somalia	3 luni	refugiat	DGASPC
R10	F	13	Somalia	4 luni	refugiat	DGASPC
R11	F	16	Somalia	4 luni	refugiat	DGASPC
R12	M	17	Ucraina	14 luni	protecție temporară	DGASPC
R13	F	17	Ucraina	14 luni	protecție temporară	DGASPC
R14	F	16	Ucraina	14 luni	protecție temporară	DGASPC
R15	F	16	Ucraina	14 luni	protecție temporară	DGASPC
R16	F	17	Ucraina	14 luni	protecție temporară	DGASPC
R17	F	17	Ucraina	14 luni	protecție temporară	DGASPC
R18	M	17	Ucraina	14 luni	protecție temporară	DGASPC

Conform informațiilor din tabelul de mai sus, au fost intervievați un număr egal de fete și băieți (câte 9 tineri), provenind din țări precum Ucraina (8 tineri), Somalia (5 tineri) și Siria (5 tineri). Majoritatea respondenților (13 tineri) se apropie de vârsta majoratului (18 ani, în România), având vârsta de 16-17 ani. Cea mai tânără respondentă are 13 ani și vine din Somalia. Cu o singură excepție, respondenții din Siria și Somalia au petrecut în România mai puțin de 6 luni, pe când respondenții din Ucraina sunt în țara noastră de la începutul lunii Martie 2022. Aproape toți tinerii intervievați sunt găzduiți în centre ale Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, cu două excepții - un tânăr ucrainian găzduit de un ONG și o tânără din Somalia, găzduită într-un Centru Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil - CRPCSA.

Personal al organizațiilor non-guvernamentale care lucrează în teren și reprezentanți ai instituțiilor cu responsabilități în ceea ce privește situația minorilor străini neînsoțiți au fost de asemenea contactați având în vedere criteriile precum aria de activitate, experiența practică în lucrul cu copiii și tinerii migranți sau distribuția regională. Au fost formulate și transmise adrese către organizații și instituții pentru a prezenta scopul cercetării și a obține acceptul reprezentanților acestora de participare la interviuri a specialiștilor lor. Astfel, echipa de cercetare a derulat 9 interviuri cu reprezentanți ai următoarelor instituții și organizații implicate în gestionarea situației străinilor minori neînsoțiți:

- Poliția de Frontieră
- Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI)
- Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA)
- Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Arad
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Galați
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Maramureș
- Jesuit Refugee Service Romania / Serviciul Iezuit pentru Refugiați România

Discuțiile s-au axat pe colectarea de informații calitative, de profunzime, privind date de bază despre parcursul minorilor în România și traseul instituțional pe care l-au urmat, tratamentul primit din partea instituțiilor cu care au intrat în contact, comportamentul reprezentanților acestor instituții, surse de informare pe traseul de migrație, percepții și atitudini la adresa persoanelor și instituțiilor care îi sprijină, probleme majore întâmpinate și posibile soluții.

Echipa de cercetare a conceput ghiduri de interviu diferențiate în funcție de tipologia grupurilor de respondenți. Interviurile s-au derulat atât față în față, cât și online, au fost înregistrate cu acordul interlocutorilor și apoi sumarizate în vedere analizei.

Analiza datelor colectate

Datele colectate au fost analizate prin referire la scopul și obiectivele demersului de cercetare. Acolo unde a fost posibil, datele cantitative și calitative au fost analizate având în vedere aspecte legate de vârstă, gen și mediu de rezidență, evidențiind experiențele variate ale respondenților din medii diferite. Datele calitative au fost analizate folosind metode specifice cercetării sociologice, în special metoda analizei recursive.

Informațiile colectate au fost prelucrate, agregate și analizate de echipa de cercetare și reprezintă baza Cadrelui (standardului) comun pentru aplicarea principiului interesului superior al minorilor neînsoțiți („Cadrul”).

Aspecte etice. Protecția datelor. Aspecte de safeguarding

Pe parcursul culegerii datelor, echipa de cercetare a acordat o atenție deosebită aspectelor etice ale acestui tip de demers. Astfel, toate instrumentele de colectare și de analiză a datelor au fost proiectate pentru a asigura integritatea și calitatea cercetării. De asemenea, profesioniștii care au derulat interviurile cu copiii și tinerii, precum și interpretul/ interpreții au fost instruiți pentru a respecta ghidurile de interviu precum și cadrul legal care reglementează aspecte etice și de protecție a datelor personale și a vieții private.

Toate persoanele care au participat în diversele faze ale cercetării au fost informate cu privire la scopul demersului și al modului în care vor fi utilizate informațiile pe care le furnizează. În plus, echipa de cercetare a luat toate măsurile necesare pentru a se asigura că participarea la studiu va fi pe deplin voluntară și că va fi respectată confidențialitatea tuturor respondenților, în special atunci când este vorba de informații sensibile.

Tinerii au fost informați în scris, în formularul de exprimare a acordului de participare inclusiv privitor la contactele persoanei desemnate ca safeguarding focal point al Tdh și respectiv ale reprezentantului DGASPC cu atribuții în acest sens și cărora îi pot transmite situații apărute în cadrul interviului și care intră sub incidența Legii 272/2004 privitor la situațiile de abuz sau neglijare. De asemenea, pentru situațiile în care tinerii intervievați ai sesizat o situație care intră sub incidența Legii 272/2004 privitor la situațiile de abuz sau neglijare, consultanții au contactat safeguarding focal point Tdh.

Limitele demersului de cercetare

Bariera lingvistică. Având în vedere faptul că tinerii care au fost intervievați provin din diferite țări (ex. Siria, Ucraina etc.), a fost necesară prezența unui interpret pentru a asigura obținerea informațiilor prevăzute în ghidul de interviu. Acest lucru a însemnat recurgerea la persoana adecvată pentru adresarea în mod corespunzător a întrebărilor și crearea unui cadru de încredere pentru respondenți.

Probleme de comunicare generate de traume, trigger, context etc. Cercetătorii au formulat întrebări în mod adecvat pentru a se concentra pe scopul cercetării și pentru a nu retraumatiza tinerii respondenți. Interpretul a fost la rândul său informat despre faptul că va asigura traducerea întocmai, fără a adresa întrebări/remarci suplimentare care pot retraumatiza minorii neînsoțiți participanți la interviuri.

Numărul mic de tineri implicați în cercetare. Pentru realizarea cercetării a fost necesar să fie identificat și să existe acordul unui număr corespunzător de tineri pentru realizarea unui eșantion reprezentativ. Cu toate acestea, există o fluctuație constantă a acestui număr de tineri prezenți în centre. Pentru a atinge însă un număr optim de respondenți, interviurile s-au derulat pe o perioadă extinsă de timp, respectiv pe durata a 2 luni.

Durata scurtă pentru realizarea cercetării. Având în vedere limitările mai sus enumerate, considerăm că o perioadă mai lungă pentru derularea cercetării ar fi fost mai potrivită pentru realizarea unei cercetări comprehensive care să contribuie la realizarea standardului stabilit ca livrabil în cadrul proiectului.

REZULTATELE CERCETĂRII

Atribuții și responsabilități alte instituțiilor care vin în sprijinul minorilor străini neînsoțiți

Atribuțiile și responsabilitățile privind minorii străini neînsoțiți sunt împărțite la nivel instituțional de mai multe instituții naționale sau locale, precum: Poliția de Frontieră, Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI), Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA) și Direcțiile de Asistență Socială și Protecția Copilului de la nivel local.

Minorii străini care ajung în România sunt identificați în cele mai multe cazuri intrând pe teritoriul țării de către lucrători ai **Poliției de Frontieră**. Conform reprezentanților acestei instituții, Poliția de Frontieră desfășoară următoarele activități:

- La frontiera verde se realizează identificarea, depistarea și însoțirea persoanelor către cea mai apropiată structură a Poliției de Frontieră.
- Se stabilesc canale de comunicare comune, inclusiv prin identificarea în grupul de persoane a unui vorbitor de aceeași limbă cu minorul neînsoțit sau a unuia care vorbește cea mai apropiată limbă acestuia. În cazul în care minorii străini neînsoțiți dețin documente de identitate, se verifică informațiile declarate de aceștia.
- Ulterior, aceștia au posibilitatea de a solicita o formă de protecție și sunt incluși în procedura ordinară, fiind sesizați Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI), care preia minorul prin intermediul structurii teritoriale.
- În vederea identificării, minorii sunt separați de restul grupului și sunt găzduiți într-o încăpere separată. Se asigură că minorul este însoțit de o persoană de același sex din grup, care să ofere interpretare.
- În cazul în care minorul nu dispune de documente sau nu îndeplinește condițiile legale de trecere a frontierei (cum ar fi lipsa vizei, incapacitatea de a dovedi cazarea sau lipsa mijloacelor de subzistență) și solicită o formă de protecție, i se solicită să completeze o cerere și se ia legătura cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) pentru preluarea acestuia.

În cazul în care minorii străini neînsoțiți își manifestă voința de a solicita protecție internațională, aceștia intră în contact cu autoritățile cu competențe în materia azilului - **Inspectoratul General pentru Imigrări**. În cazul străinilor minori, cererile de azil pot fi depuse de reprezentantul legal al acestora, iar minorii care au împlinit vârsta de 14 ani pot depune cereri în nume propriu.

În cazul minorilor neînsoțiți solicitanți de azil, funcționarul desemnat să primească cererile de azil va sesiza de îndată autoritatea competentă pentru protecția copilului în a cărei rază teritorială este situat centrul de cazare unde urmează să fie depusă cererea de azil, în scopul declanșării procedurii de numire a unui reprezentant legal, iar cererea de azil urmează a fi depusă după numirea reprezentantului legal. Astfel, Inspectoratul General pentru Imigrări ia măsuri pentru numirea, în cel mai scurt timp, a unui reprezentant legal care să-l asiste pe solicitantul de azil minor neînsoțit pe parcursul procedurii de azil, iar procedura de azil este suspendată până la numirea acestuia. Numirea unui reprezentant legal nu este necesară pentru solicitantul de azil minor neînsoțit în situația în care acesta urmează să împlinească vârsta majoratului în termen de 15 zile de la depunerea cererii de azil.

După depunerea cererii de azil, aceasta se analizează conform legislației în materie, cu respectarea interesului superior al minorului. Minorii străini neînsoțiți care nu au împlinit vârsta de 16 ani sunt preluați automat de Direcțiile de Asistență și Protecție a Copilului și cazați în centre de plasament. Minorii străini neînsoțiți care au împlinit vârsta de 16 ani decid împreună cu reprezentantul legal dacă rămân cazați în Centrele Regionale IGI sau vor fi cazați într-un centru de plasament.

Conform Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, solicitanții de azil minori neînsoțiți beneficiază de o serie de măsuri de asistență menite să le asigure nevoile de bază pe perioada șederii în România (cazare, hrană, produse de igienă, asistență materială, servicii de adaptare culturală etc.).

Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului sunt autoritățile publice care au responsabilitatea numirii unui reprezentant legal pentru minorii străini neînsoțiți aflați pe teritoriul României. Numirea reprezentantului este cu atât mai importantă cu cât reprezentarea minorului va continua să opereze și pe perioada cât acesta beneficiază de protecție internațională în România.

Conform reprezentanților celor 5 DGASPC care au răspuns demersului nostru, interesul superior al copilului este urmărit în toate acțiunile sau deciziile care vizează soluționarea situației de dificultate în care se află un copil. În toate acțiunile și deciziile cu impact asupra copilului, pe termen scurt sau lung, se ține seama de circumstanțele individuale, de nevoile acestuia, de a identifica soluțiile posibile și de a alege, împreună cu minorul soluția optimă. Protecția copilului și evaluarea interesului superior al acestuia nu se limitează la procedura de azil, de aceea apare nevoia unei colaborări permanente, cu instituții și ONG-uri.

În cazul minorilor străini neînsoțiți, procesul de evaluare a interesului superior ia în considerare situația familială a copilului, situația din țara de origine a acestuia, vulnerabilitățile specifice, riscurile la care este expus, nevoia de protecție, capacitatea de integrare în țara gazdă, starea de sănătate, nivelul de educație și condițiile socio-economice în care a trăit. Fiecare situație este tratată individual pe baza unei sesizări primite de obicei din partea instituțiilor competente, cum ar fi Poliția de Frontieră, Inspectoratul General pentru Imigrări, Inspectoratul de Poliție Județean, Poliția Locală etc.

Pentru fiecare copil, reprezentanții DGASPC întocmesc un dosar care cuprinde toate documentele cerute de lege și necesare pentru rezolvarea situației. De obicei, copilul străin care nu îndeplinește condițiile pentru trecerea liberă a frontierei de stat, deoarece este minor și nu este însoțit de părinți sau reprezentant legal, este adus de către reprezentantul DGASPC din punctul de trecere a frontierei la centrele de dedicate de la nivel local. În anumite cazuri, poliția, jandarmeria sau poliția locală identifică minori străini neînsoțiți de părinți și îi însoțesc la sediile DGASPC.

Minorii străini neînsoțiți sunt găzduiți în centre ale IGI sau DGASPC, unde beneficiază de toate serviciile prevăzute de lege, în mod similar cu un copil cetățean român aflat în dificultate, și li se aplică procedurile legale specifice minorilor străini neînsoțiți, conform legislației în vigoare. Dacă minorul străin neînsoțit depune o cerere de azil în România, acesta are domiciliul stabilit la sediul centrului la care a fost depusă cererea conform prevederilor Legii 122/2006 republicată, privind azilul în România. În această situație, reprezentanții centrului informează DGASPC cu privire la domiciliul minorului străin neînsoțit, pentru ca acesta să fie preluat/ transferat, deoarece DGASPC este autoritatea responsabilă pentru protecția copilului în aria de competență a centrului la care a fost depusă cererea de azil. În cazul în care minorul străin neînsoțit nu are statut de solicitant de azil, nu beneficiază de protecție internațională sau nu are alt

drept de ședere în România, reprezentanții DGASPC informează Serviciul de Imigrări cu privire la situația minorului, în scopul reglementării situației acestuia.

Pentru minorii străini neînsoțiți sunt oferite servicii de specialitate precum cazare, consiliere socială, psihologică, medicală și juridică, respectiv asistarea minorului în vederea audierii. Principalele responsabilități ale DGASPC includ:

- Asigură primirea, repartizarea și însoțirea copilului străin neînsoțit în cazul în care, familia acestuia nu este prezentă la punctul de trecere a frontierei;
- Asigură, în cazul minorilor, protecție și asistență specială în raport cu vârsta lor și în conformitate cu prevederile legale în vigoare;
- Asigură confidențialitatea în legătură cu datele de identitate ale persoanelor asistate în centru, celelalte informații pe care le primește de la clienți, precum și confidențialitatea cu privire la viața privată a acestora;
- Asigură, în conformitate cu prevederile legale, cetățenilor minori străini, servicii de informare privind procedurile judiciare ori administrative aplicate, într-o limbă pe care o înțeleg, cu sprijinul reprezentanților serviciului pentru imigrări, al traducătorilor puși la dispoziție de aceștia sau al unor voluntari;
- Asigură asistența și reprezentarea minorului în toate situațiile în care acesta este implicat pe întreg parcursul desfășurării procedurii de acordare a statutului de azilan (participare la interviuri, asistare în instanță la eventualele procese, însoțire la medic, spital, expertiză medico-legală și alte situații).

După cazarea minorului străin, specialiștii din cadrul centrului îi aduc la cunoștință acestuia prevederile Legii 272/2004 republicată, privind protecția și promovarea drepturilor copilului și serviciile de care beneficiază pe toată perioada asistării în cadrul centrului. Pe perioada asistării în centru, se urmărește familiarizarea cu centrul, prezentarea regulamentelor din centru, scopul centrului precum și motivele pentru care a fost asistat minorul. Totodată, acesta va fi încurajat de către reprezentanții din cadrul centrului să socializeze cu personalul și ceilalți beneficiari. Minorii străini neînsoțiți sunt implicați de asemenea în activități educative, de recreere și socializare.

Una din secțiunile regulamentului de funcționare al ANPDCA prevede că Serviciul de politici strategice și cooperare internațională are atribuții de a asigura, în colaborare cu instituțiile abilitate, activitățile care revin Autorității în domeniul azilului și traficului de copii, în vederea respectării drepturilor copiilor străini aflați pe teritoriul României.

În ceea ce privește atribuțiile, la nivel central, rolul unității specializate reprezentate de persoana interviuată în cadrul cercetării este unul dublu: de monitorizare, colaborând împreună cu diverse grupuri de lucru și de îmbunătățire a cadrului legislativ, procedural - în beneficiul superior al copiilor. Datele colectate sunt folosite și la scrierea de proceduri. De exemplu, informațiile colectate pe această temă au fost folosite la ordinul comun privind reprezentantul pentru minorii neînsoțiți.

Comunicarea cu DGASPC-urile pe problema minorilor neînsoțiți nu este una constantă, așa cum există pe alte subiecte. Se comunică punctual în vederea colectării de informații, sau cu ocazia unor formări. Intenția reprezentantei ANPDCA este de a organiza împreună cu echipa din unitatea specializată un grup pe un canal de comunicare care să unească reprezentanții numiți pentru minorii neînsoțiți. Această inițiativă ar

putea fi utilă pentru că sunt multe subiecte de abordat și acesta ar fi un mod de a asigura coordonarea metodologică, precum și schimbul de informații între reprezentanți ai DGASPC și persoanele numite reprezentant legal pentru minorii străini neînsoțiți.

Uneori, instituțiile publice sunt sprijinite în demersurile privind minorii străini neînsoțiți de către organizații neguvernamentale care au ca misiune sprijinirea diverselor categorii de refugiați. O astfel de organizație este **JRS - Serviciul Român pentru Refugiați / Jesuit Refugee Service**, cu ai cărei reprezentanți am derulat un interviu în cadrul cercetării.

În trecut, JRS oferea servicii de asistență la frontieră și a întâlnit cazuri în care erau implicați minori neînsoțiți, unii dintre aceștia fiind chiar puși sub acuzație și condamnați. S-a constatat ulterior că acești minori erau, de fapt, neînsoțiți în momentul în care au fost aduși la Penitenciar. Există și cazuri în care minorii sunt luați în custodie publică și intră în procesul de returnare conform procedurilor obișnuite. JRS asistă, de asemenea, minori neînsoțiți în centrele IGI sau în alte centre gestionate de organizații neguvernamentale care oferă asistență solicitanților de azil, precum și în centrele DGASPC. Aceste centre găzduiesc minori care se află în procedură de azil sau de returnare. De asemenea, JRS cazează minori, în conformitate cu procedura de azil, și le oferă opțiunea de a rămâne în centru sau de a merge la DGASPC, dacă au peste 16 ani. În plus, JRS asistă minorii pe parcursul procesului de intrare în România.

O situație specială apare atunci când autoritățile care au responsabilități în ceea ce privește minorii străini neînsoțiți de pe teritoriul României au dubii cu privire la vârsta migranților. Conform reprezentanților IGI, în situația în care solicitantul de azil declară că este minor și nu există dubii serioase cu privire la minoritatea sa, acesta va fi considerat minor. În situația în care minorul neînsoțit nu poate să își probeze vârsta și există dubii serioase cu privire la minoritatea sa, IGI solicită efectuarea unei expertize medico-legale de evaluare a vârstei solicitantului, cu consimțământul prealabil, în scris, al minorului și al reprezentantului său legal. Reprezentanții DGASPC pot solicita de asemenea ca IGI să realizeze o astfel de expertiză, dacă o consideră necesară.

Dacă solicitantul de azil și/sau reprezentantul legal refuză efectuarea expertizei medico-legale de evaluare a vârstei și nu sunt aduse dovezi concludente cu privire la vârsta sa, acesta va fi considerat major (se va considera ca persoana în cauză a împlinit vârsta de 18 ani la data depunerii cererii de azil). Această procedură nu se aplică dacă la baza refuzului efectuării expertizei medico-legale de stabilire a vârstei stau motive întemeiate, constatate în urma evaluării de către un psiholog din cadrul IGI.

Interpretarea rezultatului expertizei medico-legale de evaluare a vârstei solicitantului se realizează cu luarea în considerare a principiului interesului superior al minorului. Refuzul solicitantului minor neînsoțit de a se supune efectuării expertizei medico-legale de evaluare a vârstei nu poate constitui unicul motiv pentru respingerea cererii de azil a acestuia și nici nu împiedică autoritățile competente să emită o hotărâre cu privire la cererea sa de protecție internațională.

Respondentul din partea JRS aduce în discuție și un aspect tehnic în ceea ce privește expertiza medico-legală de stabilire a vârstei, și anume marja de eroare de 1 an, considerată a fi nepotrivită având în vedere tehnologiile disponibile la acest moment în România. Respondentul consideră că toată capacitatea tehnică de evaluare, criteriile și standardele folosite de statul român nu justifică eroarea de 1 an de zile pe care o aplică. Alte țări care au capacități mai mari, au mers pe o marjă de 2-3 ani, dar România a mers pe 1 an. Din acest motiv au existat multe situații în care credibilitatea persoanei a fost afectată, pentru că a susținut că este minor și s-a demonstrat pe cale tehnico-științifică faptul că avea vârsta de peste 19 ani.

Dubiul în cauză a operat împotriva acestuia, ducând la respingere. În general, JRS încearcă să se pregătească pentru contra expertiză, pentru reprezentarea în instanță - pentru că astfel de cazuri în dubiu sunt mai dificil de gestionat.

Reprezentantul JRS exemplifică această problematică prin prezentarea unui caz din trecut, al unui tânăr din Pakistan care în urma evaluării medico-legale a fost considerat de 19 ani, dar avea de fapt sub 18 ani. Acesta plecase de acasă înainte de a împlini vârsta de 14 ani și nu era amprentat, nu putea fi identificat / recunoscut și nici trimis în țara de proveniență. Reprezentanții IGI nu au reușit să-i identifice familia, iar la JRS a stat în perioada derulării procedurii de returnare. Din punctul de vedere al JRS reprezintă un caz de minor neînsoțit, dar din punctul de vedere al autorităților el reprezintă un caz care a fost evaluat ca nefiind minor, ci major.

Procedura oferirii de azil în România presupune și derularea de către reprezentanți ai IGI a două interviuri cu minorii străini neînsoțiți, care au ca scop soluționarea cererii de azil, precum și pentru stabilirea nevoilor individuale și identificarea profilului socio-educational. Minorii sunt de obicei însoțiți la aceste interviuri de către reprezentatul lor legal desemnat de către DGASPC. Pe durata întregii proceduri, minorul este interviuat în prezența reprezentantului din cadrul DGASPC, iar acesta oferă servicii de consiliere și pregătește minorul străin neînsoțit pentru interviu. Minorului îi sunt prezentate procedurile pe care urmează să le parcurgă, drepturile și obligațiile pe care le are. La toate interviurile se asigură de către IGI prezența unui interpret pentru limba și dialectul vorbit de către minorul în cauză.

În cazul respondenților minori străini neînsoțiți, procedura de interviuare pentru soluționarea cererii de azil s-a aplicat doar tinerilor sirieni și somalez, cu ajutorul unui interpret. Experiența minorilor sirieni diferă de la caz la caz. Un tânăr a discutat cu un reprezentant IGI, pe care îl consideră a fi adjunctul centrului. Doi minori au discutat cu reprezentanți ai DGASPC din județul în care sunt stabiliți, unul dintre ei liniștindu-se la aflarea veștii că poate pleca legal în Germania. Un caz special este cel al unui minor sirian care nu crede că a susținut un astfel de interviu, singura experiență fiind interviul oficial luat la tabăra de migrați la sosirea în România. Minorii somalez au participat la câte două interviuri, alături de un reprezentant IGI, reprezentantul legal și un traducător somalez.

Minorii ucraineni nu au fost solicitați la interviuri pentru că procedura de acordare a protecției temporare nu presupune niciun interviu, cu excepția cazurilor în care IGI are dubii cu privire la țara de origine a migrantului. În această situație se face un test de naționalitate care constă în mai multe întrebări de cultură generală despre țara din care migrantul pretinde că provine.

Cunoștințe și informare cu privire la drepturile și obligațiile unui solicitant de azil

Conform reprezentanților IGI - Inspectoratul General pentru Imigrări, solicitanții de azil sunt informați, în momentul depunerii cererii de azil sau ulterior, în termen de maximum 15 zile de la depunerea cererii, într-o limbă pe care o înțeleg sau pe care se presupune în mod rezonabil că o înțeleg, cu privire la procedura de urmat, drepturile pe care le au și obligațiile ce le revin pe parcursul procedurii de azil, cu privire la consecințele nerespectării acestor obligații și ale lipsei cooperării cu autoritățile competente, precum și cu privire la consecințele unei retrageri explicite sau implicite a cererii. Aceste informații sunt realizate în scris, precum și verbal dacă este necesar.

Mai mult decât atât, aceleași surse declară că angajații IGI și complementar reprezentanții din cadrul ONG-urilor care derulează proiecte finanțate prin Fondul Migrație Azil și Integrare (FAMI) susțin pentru minorii neînsoțiți sesiuni de informare și consiliere prin intermediul unui translator și în prezența reprezentantului legal. De asemenea, minorilor străini neînsoțiți le sunt puse la dispoziție pliante, iar în zonele de acces în centre, pe ecrane TV rulează filmulețe informative cu privire la drepturi și obligații, precum și la regulile de conviețuire și regulile sanitare în centre.

În cazul DGASPC Arad, personalul din centre este instruit în ceea ce privește abordarea copiilor migranți, de la sosire și până în momentul în care aceștia părăsesc centrul. Copiii migranți au, încă de la sosire, afișat în spațiile comune, instrucțiuni scrise în limba arabă, farsi, franceză și engleză, cu privire la drepturile și obligațiile pe care le au pe parcursul șederii în centru și unde pot solicita sprijin și ajutor. Minorii străini neînsoțiți beneficiază și de consiliere juridică din partea specialiștilor din cadrul DGASPC, astfel fiindu-le aduse la cunoștință drepturile și obligațiile pe care le au în conformitate cu Legea 272/2004 republicată, privind protecția și promovarea drepturilor copilului. De asemenea, le sunt asigurate servicii de consiliere legislativă și mediere în relațiile cu instituțiile relevante în ceea ce privește asistarea și reprezentarea minorului străin neînsoțit pe durata desfășurării procedurilor de obținere a dreptului de ședere în țară.

În cadrul DGASPC Maramureș, minorii străini neînsoțiți sunt informați cu privire la drepturile și responsabilitățile lor, în cadrul ședințelor de consiliere. Informațiile le primesc de la psiholog, asistent social, educator. Similar, în cadrul DGASPC Suceava, sunt utilizate diverse metode informare, precum pliante afișate la centru în diferite limbi, în special a țărilor din care provin, broșuri tipărite, vizionari de filme cu caracter specific, sau chiar consilierea realizată în special de CNRR, dar și alte ONG-uri care își desfășoară activitatea prin specialiștii pe care aceste organizații îi pun la dispoziția solicitanților de azil. Tipul de informații furnizate este destul de divers și diferit, de la informații de natură juridică și socială până la cele de cultură, limbă, cutume și obiceiuri, etc.

Respondentul din partea JRS aduce în discuție o perspectivă mai puțin pozitivă a informării minorilor străini neînsoțiți, care, conform legii, ar trebui făcută de către reprezentanții legali numiți de DGASPC. Drepturile și obligațiile minorilor străini neînsoțiți sunt comunicate acestor reprezentanți care ar trebui să le comunice minorilor pe înțelesul lor și într-o limbă pe care să o poată înțelege. La nivel național, DGASPC-urile nu au un buget disponibil pentru traduceri, prin urmare traducătorul nu este la dispoziția reprezentantului legal așa încât acesta să poată comunica adecvat cu minorul. Comunicarea se face în cel mai bun caz prin intermediul Google Translate. Așadar drepturile și obligațiile copilului sunt o chestiune mai degrabă teoretică, pentru că la nivelul lor de înțelegere, minorii străini nu pot să înțeleagă aceste drepturi într-un mod adecvat. JRS depunde eforturi pentru a media acest neajuns al procedurii, prin două modalități: fie prin oferirea de reprezentanți legali dintr-un sistem paralel, în general din sectorul ONG, fie prin de a pune avocații direct în frontline, de la început.

Un alt neajuns îl reprezintă faptul că un reprezentant legal pentru minorii străini neînsoțiți desemnat de către DGASPC are în responsabilitate sectorul migranților printre alte zeci de activități atribuite și trebuie să se ocupe de persoane cu risc de trafic, de proceduri de azil etc. Supraaglomerarea cu sarcini face ca aceștia să nu se poată ocupa adecvat de toate cazurile.

Interviurile derulate cu minorii străini neînsoțiți în cadrul cercetării au relevat faptul că interacțiunea dintre autorități și tinerii refugiați privind prezentarea drepturilor acestora este limitată, mai ales în cazul minorilor sirieni și somalezi. Respondenții sirieni nu au menționat o anumită autoritate în răspunsurile lor.

Doar un tânăr povestește că a comunicat exclusiv cu personalul centrului și o indică pe educatoare ca persoană de referință. Totuși acesta nu pare să fie prea sigur de drepturile asociate statutului de azilant. Un singur minor știe că poate cere azil și poate pleca mai departe în mod legal. Un caz special este cel al unui tânăr care a fost informat despre drepturile sale generale în centrul de unde a fost transferat, însă nu își cunoaște drepturile specifice și nici pe cele asociate statutului său special - acela de tolerat. Cu toate acestea, tânărul știe că dacă are nevoie de ajutor, îl va primi din partea centrului. Majoritatea minorilor somalezi, cu o singură excepție, au fost informați de asistentul social al centrului cu privire la drepturile lor.

Minorii ucraineni neînsoțiți au comunicat cu personalul centrului care i-a informat despre dreptul la azil, cazare, îngrijiri medicale, dreptul de a merge la școală și de a lucra. Unii dintre ei au vorbit și cu reprezentanți ai Poliției de Frontieră și IGI care le-au oferit aceleași informații. Doi dintre minorii ucraineni au confirmat că au vorbit cu autoritățile, dar nu au indicat care sunt acestea și nici nu au menționat drepturile despre care sunt informați.

Din perspectiva minorilor străini neînsoțiți intervievați în cadrul cercetării, nivelul de cunoaștere a drepturilor lor diferă în funcție de țara de proveniență. Majoritatea respondenților proveniți din Siria și Somalia declară că nu își cunosc drepturile, dar vor să le afle, fiind conștienți de faptul că ar avea dreptul să beneficieze de servicii de integrare. În cazul unui tânăr, acest lucru se datorează situației precedente de imigrare din altă țară, fiind încă confuz cu privire la situația sa legală pe teritoriul României. În celelalte cazuri, respondenții știu că au dreptul să meargă la școală, să lucreze și să primească îngrijiri medicale.

Pe lângă drepturile enumerate anterior, majoritatea tinerilor ucraineni menționează și dreptul de ședere în România până la terminarea războiului. Un caz special este cel al unui tânăr de 17 ani din Ucraina care a fugit din țară fără părinții lui, urmând sfatul unor prieteni, cel mai probabil pentru a evita recrutarea în armată la împlinirea vârstei de 18 ani. În România a primit protecție temporară, însă se declară puțin informat cu privire la drepturile sale.

În ceea ce privește procesul de depunere a cererii de azil, tinerii sirieni și somalezi intervievați consideră acest proces ca fiind unul destul de neclar. Situațiile minorilor sirieni diferă de la persoană la persoană, dar toți au interacționat cu autoritățile competente pe această temă. Un tânăr a depus cererea de azil cu ajutorul reprezentanților IGI, iar alți doi au fost îndrumați de personalul DGASPC din centrul în care sunt cazați.

Tinerii somalezi au fost sfătuiți să depună cerere de azil de către persoana care i-a adus în România. Aceștia nu au menționat dacă au început demersul legal și nici dacă au comunicat cu autoritățile în această privință. În schimb, minorii ucraineni au descris clar și succint interacțiunile cu autoritățile și pașii pentru a obține permisul de ședere. Aceștia au mers la oficiul de Imigrări, unii alături de însoțitoarea ucraineană, au fost fotografiați, li s-au verificat documentele, iar la sfârșit au primit permisul de ședere.

Există o discrepanță când vine vorba de sursele de informare pe care le au la dispoziție minorii străini neînsoțiți cu privire la parcursul legal pe care îl vor urma în funcție de situația lor. Tinerii sirieni se informează din diverse surse. Un respondent a recurs la ajutorul altui minor din centru care i-a explicat că poate cere azil și poate pleca legal mai departe. Altul este ajutat de două angajate ale centrului. Un caz mai fericit este cel al unui minor sirian care are ca primă sursă de informare reprezentantul legal, și este de asemenea sprijinit de un reprezentant al unui ONG care îl ajută cu actele și demersurile administrative.

Tinerii somalezi menționează doar o singură sursă de informare în persoana asistentului social al centrului în care locuiesc.

Tinerii refugiați ucraineni par să aibă la dispoziție materiale mai numeroase și mai bine adaptate, disponibile încă din momentul trecerii graniței în România - postere în limba maternă cu drepturile de care beneficiază, diverse broșuri realizate de ONG-uri sau IGI etc. Unele organizații au trimis reprezentanți în centre pentru a oferi explicații și informații celor interesați. O altă sursă de informare este însoțitoarea minorilor ucraineni, persoana lor de referință din sistemul de plasament ucrainan.

Întreg procesul de informare și comunicare cu minorii străini neînsoțiți depinde de posibilitatea celor implicați de a folosi o limbă comună, fiind de obicei nevoie de prezența unui translator. Conform IGI, comunicarea se realizează cu sprijinul unui interpret într-o limbă pe care minorul o înțelege sau pe care se presupune în mod rezonabil că o înțelege. Interpreții și translatorii sunt angajați sau colaboratori ai IGI și au un rol primordial în derularea interviurilor pentru soluționarea cererii de azil. În centrele DGASPC nu sunt interpreți angajați sau colaboratori, iar atunci când reprezentanții din cadrul DGASPC nu cunosc limba vorbită de minor (fapt care se întâmplă adesea), aceștia solicită sprijinul serviciului pentru imigrări în vederea desemnării unui interpret. În anumite situații, minorii străini neînsoțiți și angajații DGASPC din centre pot comunica cel puțin minimal în limba engleză, sau în situații anecdotice, "prin semne".

Interviurile derulate cu minori străini neînsoțiți au relevat și situații problematice, ca de exemplu cazul unui tânăr sirian care a declarat că nu comunică deloc cu angajații centrului, din cauza barierelor de limbă. În alte cazuri, precum situația minorilor somalezi, rezidenții unui centru se ajută reciproc, unul dintre tineri fiind intremediar între ceilalți și angajații centrului. Câțiva dintre tineri au învățat un pic limba română și astfel comunicarea este mult mai facilă. Tinerii din Ucraina se bazează în foarte mare măsură pe ajutorul însoțitoarei lor, care cunoaște limba engleză.

Condiții de trai și integrarea socială a minorilor străini neînsoțiți pe teritoriul României

Conform Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, solicitanții de azil minori neînsoțiți beneficiază de următoarele măsuri de asistență din partea Inspectoratului General pentru Imigrări:

- cazare gratuită într-unul din centrele de proceduri și cazare pentru solicitanții de azil ale Inspectoratului General pentru Imigrări;
- produse de igienă personală și de curățenie, precum și de asigurarea bunurilor materiale necesare pregătirii, preparării hranei și servitului mesei;
- acordarea gratuită a asistenței medicale în aceleași condiții cu minorii cetățeni români;
- minorii solicitanți de azil participă la cursurile de învățare a limbii române, pe durata unui an școlar, timp în care sunt înscriși ca audienți iar după absolvirea cursului de limba română fiind înscriși în sistemul de învățământ școlar obligatoriu în aceleași condiții ca și minorii cetățeni români. Pentru asigurarea participării la cursuri, IGI acordă pachete cu rechizite;
- participă gratuit la activități de adaptare culturală și pot beneficia IGI în caz de nevoie de consiliere și asistență psihologică;
- minorii solicitanți de azil beneficiază de alocația de stat acordată minorilor, în aceleași condiții ca pentru cetățenii români în baza unui CNP eliberat de IGI.

Asistență materială constă în acordarea unor sume de bani necesare procurării hranei, cazării, asigurării îmbrăcămintei diferențiată în funcție de sezon (cald/rece) și a unor sume necesare pentru acoperirea altor nevoi personale. Sumele acordate solicitanților de azil care nu au mijloace materiale de întreținere sunt:

- hrană în limita sumei de 20 lei/persoană/zi (prin proiectul de act normativ de modificare a HG nr. 1251/2006 ce se află în faza de avizare ministerială),
- îmbrăcăminte în limita sumei 135 lei/persoană/sezon vară (perioada aprilie – septembrie) și 200 lei/persoană/sezon iarnă (perioada octombrie – martie) - prin proiectul de act normativ de modificare a HG nr. 1251/2006 ce se află în faza de avizare ministerială,
- alte cheltuieli, în limita sumei de 12 lei/persoană/zi (prin proiectul de act normativ de modificare a HG nr. 1251/2006 ce se află în faza de avizare ministerială).

În ceea ce privește asistența acordată minorilor străini neînsoțiți care au obținut o formă de protecție, aceștia pot opta pentru înscrierea în programul de integrare derulat sub coordonarea de IGI cu o durată de maxim 12 luni. Acesta cuprinde următoarele măsuri de asistență:

- cazare gratuită într-unul din centrele administrate de IGI;
- acordarea, pe o perioadă de maxim 3 luni, a unui ajutor material în cuantum egal cu al solicitanților de azil, iar după finalizarea acestei perioade un ajutor nerambursabil în cuantum de 568 lei timp de 12 luni de zile pe perioada programului de integrare;
- cursuri de orientare culturală;
- consiliere socială și suport psihologic;
- cursuri de limba română organizate prin colaborarea cu sprijinul Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului prin inspectoratele școlare;
- minorii, după participarea la cursurile de învățare a limbii române, sunt înscriși în sistemul de învățământ școlar obligatoriu în aceleași condiții ca și minorii cetățeni români. Pentru asigurarea participării la cursuri, IGI acordă pachete cu rechizite;
- minorii beneficiază de alocația de stat acordată minorilor, în aceleași condiții ca pentru cetățenii români.

Din punct de vedere al nevoilor minorilor străini neînsoțiți care nu pot fi îndeplinite de Inspectoratul General pentru Imigrări, reprezentanții instituției declară că IGI nu are personal specializat pentru asistența și îngrijirea minorilor, motiv pentru care se consideră oportună preluarea tuturor minorilor neînsoțiți în sistemul de protecție al copilului.

Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului oferă minorilor neînsoțiți cazare, sprijin și suport emoțional, consiliere psihologică și socială, asistență medicală, asistență juridică etc. Se oferă servicii integrate pentru a răspunde prompt nevoilor copiilor în momentul intrării în România, în vederea integrării în plan social și educațional.

În plus, minorii sunt asigurați constant că sunt în siguranță și că li se respectă drepturile, fiind încurajați să-și exprime sentimentele și trăirile prin care au trecut. La nivelul centrelor DGASPC se promovează nediscriminarea, încurajându-se minorii să se apropie și să dezvolte relații cu persoanele din comunitatea în care se află. De asemenea, sunt respectate obiceiurile culturale și tradițiile țării de origine ale minorilor, inclusiv prin asigurarea de alternative alimentare pentru cei care nu consumă carne de porc și respectarea dreptului la practica religioasă.

Autoritățile publice cu responsabilități în sprijinul minorilor străini neînsoțiți colaborează adesea cu organizații ale societății. De exemplu, Poliția de Frontieră colaborează atât cu instituții cât și cu organizații neguvernamentale, respectiv cu IGI, DGASPC-uri, JRS, CNRR - Consiliul Național Român pentru Refugiați, DSU - Departamentul pentru Situații de Urgență și, în anumite, situații, cu OIM - Organizația Internațională pentru Migrație.

IGI colaborează cu ONG-urile partenere (Salvați Copiii, Fundația ICAR, CNRR - Consiliul Național Român pentru Refugiați, Asociația Ecumenică a Bisericilor din România, Organizația Internațională pentru Migrație - Reprezentanța din România, Serviciul Iezuit pentru Refugiați - JRS) în baza unor protocoale de colaborare sau a contractelor de finanțare prin Programul Național FAMI (Fondul pentru Azil, Migrație și Integrare), fiind asigurate complementar activități de asistență (consiliere și informare, însoțire, sprijin pentru efectuarea temelor, ajutor material, asistență medicală și psihologică etc.).

Toate aceste parteneriate sunt preluate și de către reprezentanții de la nivel local - de exemplu, toate DGASPC-urile intervievate lucrează alături de Serviciul de Imigrări sau de către biroul local al unui ONG. De exemplu, DGASPC Maramureș colaborează în vederea sprijinirii minorilor străini neînsoțiți cu: IGI Maramureș, Centrul Regional Șomcuța Mare al IGI, JRS. România, HHC România, AJPIS Maramureș, Spitalul Județean de Urgență Baia Mare și toate UAT-urile de pe raza administrativ teritorială ajudețului Maramureș. Din rândul ONG-urilor DGASPC Maramureș menționează Asociația Profesională Neguvernamentală de Asistență Socială ASSOC Baia Mare (colaborare în tot ceea ce privește situația minorilor neînsoțiți), UNICEF (a asigurat parte din logistica necesară în vama), U.N.H.C.R. (cursuri de formare profesională a angajaților D.G.A.S.P.C. Maramureș care fac permanența în vama Sighet), Asociația Salvați Copiii (au asigurat alimente, îmbrăcăminte, jucării, etc pentru minori), Fundația Ucrainenilor din România (translator) etc.

Majoritatea minorii străini neînsoțiți intervievați cunosc atât instituțiile publice cât și organizațiile neguvernamentale care îi sprijină, pe acestea din urmă în funcție de zona lor de acțiune. Patru dintre tinerii refugiați din Siria menționează organizația Salvați Copiii, iar refugiații din Somalia menționează Organizația Internațională a Migrației - IOM. Tinerii refugiați din Ucraina declară că primesc sprijin din partea JRS, UN - Națiunile Unite și că accesează ajutoare disponibile la Romexpo. Doar trei tineri (din Siria și Somalia) declară că nu primesc ajutor de la nicio organizație.

Procesul de adaptare în România al tinerilor migranți neînsoțiți intervievați în cadrul cercetării diferă de la un caz la altul. În cele mai multe cazuri, tinerii consideră că s-au adaptat în România, se simt bine în centru și chiar participă la diferite activități de integrare - merg la școală, învață limba română, se întâlnesc cu prietenii și își petrec timpul liber în oraș. În câteva situații, tinerii declară că adaptarea este dificilă, din cauza lipsei familiei și a dorului de părinți sau alte rude, în special în situațiile în care nu li se permite ieșirea din centru.

Procesul de integrare al tinerilor refugiați în centrele de cazare este în general pozitiv. În majoritatea cazurilor, aceștia se simt bine și în siguranță, fiind conștienți că pot primi ajutor din partea centrului. Cu toate acestea, unii ar dori mai multă libertate, să poată ieși la o plimbare, să meargă la școală sau chiar să se ducă neînsoțiți la supermarket. Câțiva dintre tineri declară că nu se simt bine din punct de vedere emoțional din cauza dorului de familie.

Din perspectiva nevoilor de bază asigurate în centrele în care sunt cazați, interviurile cu minorii străini neînsoțiți au relevat că aceștia primesc hrana necesară traiului, însă în majoritatea cazurilor nu este pe

gustul acestora. Un tânăr sirian se declară mulțumit de cantitatea de mâncare, chiar dacă nu îi place în mod deosebit, din cauza diferențelor culturale. Tânărul mărturisește că în perioada Ramadanului și-ar dori o masă de seară mai consistentă. Tinerii ucraineni primesc mâncare de la centru, însă uneori preferă să își gătească la bucătăria centrului sau să își cumpere mâncare din oraș.

Răspunsurile tinerilor intervievați indică de asemenea faptul că centrul le asigură și celelalte nevoi de bază prin produse de igienă, îmbrăcăminte etc. Tinerii sirieni și somalezi sunt mulțumiți de ceea ce primesc de la centru, iar în cazurile în care au cerut sau au avut nevoie de ceva, acele lucruri au fost procurate. Și tinerii refugiați din Ucraina se declară satisfăcuți de resursele puse la dispoziție de centru. Aceștia primesc haine și produse de igienă personală și din partea ONG-urilor sau persoanelor care fac donații. Minorii refugiați din Ucraina aflați în plasament la momentul izbucnirii războiului își procură cele necesare și cu banii primiți din țară, în forma unui sprijin financiar similar cu alocația de plasament. În cazul tânărului a cărui familie a rămas în Ucraina, acesta primește vouchere sociale.

În ceea ce privește starea curentă de sănătate, majoritatea minorilor străini neînsoțiți intervievați declară că aceasta este una bună. Tinerii au menționat probleme de sănătate precedente, care au fost gestionate pe perioada șederii în România. În general, toți minorii intervievați sunt conștienți de faptul că, la nevoie, pot accesa serviciile medicale necesare. Majoritatea tinerilor au apelat la cabinetul medical din cadrul centrului, unii pentru afecțiuni minore - de tipul răceli, stări de rău.

Trei dintre tineri care au avut nevoie de asistență medicală sau vor să apeleze la aceste servicii în viitorul apropiat. Un tânăr sirian a avut probleme de natură stomatologică la venirea în România. Acesta a fost dus la un medic de specialitate pe care l-a descris ca fiind amabil. Un alt caz este cel al unui minor ucrainean care a avut nevoie de o operație de apendicită din cauza dietei cu multe grăsimi, specifică culturii românești, așa cum a declarat el. În prezent acesta se simte bine și singurul serviciu medical de care are nevoie este consiliere psihologică. Excepție este și cazul tinerei ucrainene care a menționat anterior probleme ginecologice. Aceasta plănuiește să meargă cât de curând la un specialist.

Din interviurile realizate cu minorii străini neînsoțiți reiese că aceștia se întrețin și cu ajutorul diferitelor surse de venit. Tinerii sirieni primesc lunar suma de 150 de lei de la statul român, iar minorii somalezi, primesc "banii de buzunar" prin intermediul asistentului social al centrului în care sunt cazați. Aceștia din urmă nu au menționat suma și nici frecvența cu care o primesc. Similar situației precedente, tinerii ucraineni primesc bani de la centrul în care sunt cazați, dar și sprijin financiar și din Ucraina, similar alocației de plasament. Sumele și frecvența cu care le primesc nu au fost menționate de aceștia. Trei dintre tinerii ucraineni se întrețin și din venituri proprii. Unul dintre aceștia lucrează și primește salariu, iar ceilalți doi se folosesc de banii strânși de la job-ul din timpul verii.

În ceea ce privește integrarea socială la nivel de relații interumane, tinerii refugiați neînsoțiți menționează că au relații de prietenie. Se poate observa că minorii sirieni și somalezi au tendința de a socializa cu persoane care provin din culturi similare cu a lor. În majoritatea cazurilor, aceștia au prieteni fie de aceeași naționalitate, fie arabi și kurzi. Un tânăr sirian a menționat că are și prieteni români. Aceste relații s-au format la școală și în urma coabitării în centre. Un caz excepțional este cel al unui tânăr sirian care nu are prieteni, un posibil factor care contribuie la această situație fiind faptul că acesta nu merge la școală. Criteriul de socializare menționat anterior se aplică și la tinerii ucraineni, aceștia având prieteni de aceeași naționalitate și români. Alt caz excepțional este cel al tânărului ucrainean a cărui familie a rămas în țară.

Acesta are cunoștințe, dar nu îi poate numi prieteni. La muncă are doar relații profesionale pentru că nu a dorit să se apropie de colegii săi.

În ceea ce privește accesul la educație, răspunsurile primite de la minorii străini neînsoțiți relevă că metoda de școlarizare diferă de la caz la caz. Majoritatea refugiaților sirieni nu merg la școală, cu excepția unui tânăr care este înscris în programul “A doua șansă”. Acesta menționează că profesorii îl tratează foarte bine, dar are o problemă când aceștia anulează cursurile în ultimul moment și merge la școală degeaba. În mod normal tânărul participă la cursuri de două ori pe săptămână timp de o oră jumătate. Din cauza situației inconfortabile creată de profesori acesta nu a mai mers la școală în ultima perioadă. Nu are o relație strânsă cu colegii săi și nu are prieteni printre aceștia. Tânărul dispune de toate rechizitele școlare necesare, iar dacă are nevoie de ajutor la teme îl primește de la centru.

Minorii somalezi merg la școală unde participă la cursuri de limba română. Aceștia consideră că au o profesoară bună și folosesc același cuvânt pentru a descrie relația cu colegii. În cazul tinerilor ucraineni, majoritatea fac școala online pe o tabletă primită de la JRS. Excepție face tânărul a cărui familie a rămas în țară. Acesta nu merge la școală, însă are un loc de muncă, fiind aproape de vârsta majoratului.

Un aspect important al procesului de integrare în România al minorilor străini neînsoțiți îl reprezintă problematica separării și/sau reunificării familiilor. Conform legii, minorii străini neînsoțiți pot solicita reunificare familiei lor în România, însă majoritatea tinerilor intervievați nu cunosc această posibilitate, cu două excepții - o tânără care așteaptă sosirea mamei sale în România și o altă tânără care urmează să demareze procedura. O situație specială este cea a tinerilor a căror familie este deja în altă țară europeană și care nu își doresc reunificare pe teritoriul României, ci în țara în care se află familia lor.

Relația cu autoritățile românești și reprezentanții acestora

Interviurile cu minorii străini neînsoțiți indică existența unei discrepanțe legată de modul în care autoritățile s-au comportat cu aceștia la primul contact. Majoritatea tinerilor sirieni au descris experiențe negative marcate de abuz verbal și fizic. Un minor descrie cum a fost lovit pentru simplul fapt că a cerut să meargă la toaletă. Alt tânăr a povestit cum o persoană de la Poliția de Frontieră a țipat la acesta fără să îi ofere vreo explicație. Tot un minor sirian a menționat că nu a avut un contact bun cu personalul de la Poliția de frontieră, dar a fost bine odată ce a ajuns la IGI. Excepție fac două cazuri în care autoritățile au avut un comportament adecvat cu cei doi minori.

Tinerii somalezi și ucraineni par să fi avut parte de o primire mai bună. Aceștia menționează că autoritățile, Poliția de Frontieră și personalul de la Imigrări, s-au comportat bine cu ei. Este de menționat că o anumită frică față de autorități există și în rândul celor care au primit tratament adecvat. Deși a avut o interacțiune bună cu aceștia, un minor ucrainean a ținut să menționeze că nu îi place să creeze probleme.

În ceea ce privește desemnarea unui reprezentant legal și relația cu acesta, majoritatea minorilor sirieni nu își cunosc reprezentantul. Excepție face cazul unui tânăr care știe cine este reprezentantul său legal, însă nu îl cunoaște personal, și menține o relație bazată pe respect. Acesta consideră că reprezentantul său face tot posibilul pentru a-i satisface nevoile și a-l ajuta. Situația este similară în cazul minorilor somalezi. Majoritatea nu își cunosc reprezentantul, cu o singură excepție. În cazul tinerilor ucraineni, doar jumătate își cunosc reprezentantul, însoțitoarea lor facilitând comunicarea cu acesta.

Conform declarațiilor autorităților, minorii străini neînsoțiți sunt implicați în luarea deciziilor care îi privesc în funcție de vârstă și de gradul de dezvoltare intelectuală și afectivă. Reprezentantul legal este cel în sarcina căruia revine procesul de consultare. Reprezentanții DGASPC declară că în toate acțiunile și deciziile cu impact asupra minorilor se ține seama de circumstanțele individuale în care se află copiii, de nevoile acestora, de a identifica soluțiile posibile și de a alege, împreună cu ei, soluția optimă.

Din interviurile cu minorii refugiați reiese că solicitarea opiniei de către personal în legătură cu deciziile care îi privesc nu este o activitate constantă. Situația este similară și când vine vorba de luarea în considerare a opiniilor lor. Majoritatea tinerilor sirieni menționează că nu li se cere opinia, dar unii dintre ei o transmit din proprie inițiativă. Aceștia consideră că părerea lor nu este importantă. Un minor a spus că nu au existat situații în care părerea lui a fost relevantă în procesul decizional. S-a resemnat și a fost de acord cu modificările și deciziile care au fost luate.

Cu toate acestea, tinerii sirieni știu că dacă au nevoie de ceva pot cere și vor primi. Excepție face cazul unui tânăr care susține că i se solicită părerea. Acesta povestește cum personalul centrului a făcut toate demersurile ca să primească shaorma pe care a cerut-o. De asemenea, minorul menționează că în urma unei solicitări a putut să iasă în curte. Situația minorilor somalezi și ucraineni este similară cu cea a tinerilor sirieni. Aceștia spun că nu li cere părerea, iar dacă și-o exprimă nu se ține cont de ea.

În general, minorii străini neînsoțiți descriu relația cu personalul centrelor ca fiind una bună. Aceștia sunt conștienți că pot apela la personal în cazul în care au nevoie de ajutor. Referitor la soluționarea problemelor care îi afectează în centru, interviurile cu minorii refugiați somalezi și ucraineni relevă că aceștia apelează la persoane pe care le consideră de încredere. Majoritatea tinerilor somalezi apelează la asistentul social al centrului. Aceștia au dat-o drept persoană de referință și în alte situații: cunoașterea drepturilor asociate statutului de refugiat, obținerea sprijinului financiar, etc. Unul dintre aceștia a menționat că cere ajutor și prietenului său care locuiește în oraș.

În privința problemelor de sănătate, minorii somalezi solicită servicii medicale din partea cabinetului medical din cadrul centrului. În cazul tinerilor ucraineni, majoritatea o numesc pe însoțitoarea lor drept persoană de referință. Tânărul a cărui familie a rămas în țară a menționat că recurge la ajutorul reprezentantului legal. În schimb, majoritatea tinerilor sirieni se adresează doamnelor din centru, neavând o persoană de referință anume.

În ceea ce privește situațiile de urgență, răspunsurile tinerilor refugiați indică diferite moduri de a acționa. Majoritatea minorilor sirieni menționează că se adresează tot doamnelor din centru care vor urma să ia măsuri. Excepțional este cazul tânărului care a spus, ca o glumă, că se descurcă singur și nu spune nimănui despre problemele pe care le are.

În cazul tinerilor somalezi, aceștia apelează tot la asistentul social al centrului. Un minor menționează că se mai adresează și autorităților competente, precum serviciul de ambulanță. Similară este și situația tinerilor ucraineni care inițial se adresează însoțitoarei lor, respectiv reprezentantului legal - în cazul tânărului a cărui familie a rămas în țară, urmând să contacteze și organele de intervenție, poliția sau serviciul de ambulanță, dacă este necesar.

În privința sesizării abuzurilor, răspunsurile tinerilor refugiați sunt similare cu cele oferite în situațiile anterioare: soluționarea problemelor din centru și modul de acționare în situațiile de urgență. Minorii neînsoțiți sirieni menționează că nu au fost victimele abuzului, dar în cazul în care trebuie să sesizeze astfel

de incidente știu că pot apela la personalul centrului. Un tânăr îl dă drept persoană de referință pe directorul centrului în care este cazat. În cazul minorilor somalezi, aceștia apelează tot la asistentul social al centrului, iar tinerii ucraineni sesizează abuzul însoțitoarei, respectiv reprezentantului legal. De asemenea, toți tinerii refugiați neînsoțiți au adăugat că se pot adresa și poliției.

Probleme întâmpinate de minorii străini neînsoțiți și de autoritățile care îi au în grijă

Interviurile realizate cu minorii străini neînsoțiți relevă că problemele întâmpinate de aceștia sunt destul de diverse și diferă mult în funcție de situația specifică fiecărui tânăr. Majoritatea minorilor sirieni au menționat comportamentul neadecvat al autorităților la intrarea în țară și lipsa de libertate de mișcare. Un tânăr a povestit că cea mai mare problemă a fost lipsa unui telefon, acesta dorind să vorbească cu mama lui. Există și un caz în care minorul a spus că nu a întâmpinat probleme. Tinerii somalezi și unul dintre tinerii sirieni au adresat din nou subiectul hranei care nu este pe gustul lor. Pe lângă această problemă recurentă, majoritatea minorilor somalezi au mai menționat că nu au destul timp să se plimbe în oraș. Doi tineri au vorbit despre probleme mai specifice cum ar fi dorul de familie, iar celălalt a menționat că nu îi este permis să se mute cu prietenul lui din oraș.

În cazul minorilor ucraineni, majoritatea problemelor se rezumă la xenofobia din partea românilor. Tinerii povestesc cum persoanele se răstesc la ei sau îi abuzează verbal când îi aud comunicând în limba maternă. Aceștia au indicat că sunt dese și cazurile în care persoanele de pe stradă le spun să plece la ei acasă. Un tânăr a spus că o mare problemă pe care a avut-o era că nu știa dacă el se teme de oameni sau oamenii de el. Un alt inconvenient este bariera lingvistică care îi împiedică să își găsească un loc de muncă.

În majoritatea cazurilor, problemele nu au fost soluționate, dar tinerii au menționat metode prin care acestea pot fi remediate. Tinerii consideră că situația șomajului și a accesului la resurse limitate se va rezolva odată ce vor începe să învețe limba română și vor putea să își găsească un loc de muncă. De asemenea, aceștia consideră că ar avea mai multe șanse să își găsească un loc de muncă dacă ar primi sprijin din partea organizațiilor neguvernamentale sau chiar a Guvernului român.

Majoritatea tinerilor nu au avut recomandări pentru autorități, în schimb un minor ucrainean le sugerează organelor competente să facă campanii de informare legate de impactul negativ pe care îl are fenomenul xenofobiei asupra tinerilor refugiați. Un tânăr sirian le transmite autorităților să adopte un comportament mai adecvat față de minorii în situația lor și să le ofere acestora mai multe libertăți de bază, precum acces în afara centrului și oportunități de socializare.

În situația în care aceștia ar fi puși într-o poziție de conducere majoritatea ar ști cum pot oferi ajutor persoanelor aflate în aceeași situație. Tinerii sirieni le-ar da acces refugiaților la telefon ca să poată comunica cu familia, ar grăbi procesul birocratic de pregătire a actelor pentru continuarea drumului și ar oferi mai mult timp de plimbare în afara centrului. Un minor refugiat ucrainean a menționat că ar reduce prețurile pentru cei care au copii, ar scădea prețul la lapte praf și scutece. Pentru tineri ar oferi ajutor sub formă de haine și hrană. De asemenea, s-ar interesa direct de nevoile lor, apelând la serviciile unui psiholog, pentru identificarea acestora.

Din perspectiva autorităților, cele mai mari probleme sau dificultăți pe care le întâmpină minorii străini neînsoțiți pe teritoriul României sunt legate de reacția autorităților care încă nu sunt bine organizate pentru a-i primi, integrarea lor socială și școlară, inclusiv profesională, incertitudinea privind viitorul lor

social și familial și bariera lingvistică. Comunicarea este una dintre problemele majore, din cauza lipsei interpreților și a disponibilității acestora pentru toate categoriile de autorități, nu doar IGI (de exemplu, DGASPC-urile au nevoie constant de interpreți accesibili). O altă problemă este că informațiile primite de la cei care vorbesc aceeași limbă sunt mult mai credibile pentru minorii străini neînsoțiți decât informațiile primite de la autorități, ONG-uri sau chiar avocați.

Respondentul JRS nuanțează aceste situații și prezintă o altă problemă majoră, cu referire directă la posibilitățile de integrare ale acestor minori - faptul că sunt într-un continuu trafic de migranți. Din momentul în care ei pleacă dintr-o țară, merg pe o rețea pentru a ajunge la destinație. Ei devin victimele propriei decizii - sau a părinților - de a merge în Europa. Intenția principală este ca minorul să aibă aici un viitor sau familia să se reunifice. Deci drumul acesta este cel mai complicat.

O altă problemă cu care JRS s-a confruntat din perspectiva copiilor este aceea că procedurile sunt greoaie, complicate. Se spune că o procedură pentru copii ar trebui să fie una simplificată, să aibă toate mijloacele de protecție, dar nu întotdeauna se întâmplă așa. Se produc multe audieri, nu sunt înregistrate, uneori copilul este pus să repovestească, apoi apar discuții pe tema credibilității pentru că nu a relatat lucrurile într-un mod adecvat. De multe ori sunt tratați ca și adulții, nu există o procedură adaptată în mod corespunzător pentru minorii neînsoțiți.

Conform declarațiilor reprezentanților ANPDCA, cu referire la dificultățile întâmpinate de DGASPC-uri în relație cu minorii străini neînsoțiți, o problemă majoră este și numărul mare de plecări din centre ale minorilor străini neînsoțiți, motivate de dorința acestora de a fi alături de familia sau grupul lor de cunoștințe. Una dintre concluziile unui studiu privind minorii neînsoțiți elaborat de Salvați Copiii, rată că mulți dintre acești minori locuiesc în centre alături de adulți, ceea ce este problematic. Respondenta explică acest lucru prin faptul că centrele IGI nu sunt specializate în lucrul cu copiii, aceștia trăind împreună cu ceilalți. Este așadar necesar ca instituțiile să înțeleagă, să accepte nevoia acestora de a trăi alături de ai lor, de a comunica în limba maternă. Revenind la situația semnalată, în 2021, din 3254 de minori din centrele IGI au fugit 3190. Iar, din 150 câți erau în DGASPC-uri, au fugit 125. Indiferent unde sunt plasați, ei nu doresc să rămână. Aceasta nu este o problemă care să țină de eforturile depuse de România, ci pur și simplu România nu este o țară atractivă pentru aceștia, ci o țară de tranzit, majoritatea minorilor străini neînsoțiți dorind să ajungă în Occident.

În cazul Poliției de Frontieră, dificultățile se referă în general la barierele lingvistice, în special noaptea, acordarea de asistență imediată pentru nevoi de bază precum hrană și îmbrăcăminte și lipsa pregătirii pe care o pot oferi ONG-urile pentru aspectele care țin de multiculturalitate (mod de adresare a întrebărilor, abordări ținând seama de gen etc.). Împreună cu JRS s-au realizat 2 manuale privitoare la drepturile persoanelor și traficul de persoane în contextul migrației - proiect cu UNHCR, manuale trimise la cele 4 școli de formare ale Poliției de Frontieră (Oradea - formare inițială și 3 centre de formare continuă). De asemenea, reprezentanții IGI atrag atenția asupra nepreluării minorilor străini neînsoțiți de către DGASPC din cauza deficitului de spații de cazare; numărului redus al persoanelor eligibile ca reprezentanți legali pentru minorii neînsoțiți solicitanți de azil și imposibilității unor minori de accesa anumite drepturi financiare (de exemplu alocații de stat pentru copii, ajutor financiar acordat de IGI solicitanților de azil, ajutor nerambursabil, ajutoare financiare din partea ONG-urilor care implementează proiecte finanțate prin FAMI) din cauza lipsei de implicare a reprezentanților legali.

Soluțiile la aceste probleme sunt și ele diverse, însă converg către necesitatea de a avea un standard sau un act normativ care să ofere autorităților un mod de lucru comun pentru minorii străini neînsoțiți care ajung pe teritoriul României. Un astfel de ordin este în lucru în acest moment, conform informațiilor din partea ANPDCA, însă detaliile privind conținutul acestuia sunt încă în curs de clarificare. Un cadru legal comun ar trebui să includă atât aspecte operaționale, cât și problematica finanțării nevoilor (în special interpretariat), cât și asigurării unor resurse umane suficiente și bine pregătite.

În plus, reprezentanții Poliției de Frontieră și ai Inspectoratului General pentru Imigrări, propun o serie de soluții specifice intervenției și ariei lor de responsabilitate. Acestea includ:

- pregătirea lucrătorilor de frontieră și folosirea corespunzătoare a materialelor de curs
- folosirea de dispozitive pentru traducere
- suport material pentru nevoile de bază ale minorilor (acordat inclusiv de către ONG-uri)
- o mai bună organizare a structurilor DGASPC pentru dezvoltarea unor centre sau locuri de cazare special destinate minorilor neînsoțiți solicitanți de azil sau beneficiari ai protecției internaționale;
- necesitatea pregătirii în domeniul azilului și integrării minorilor neînsoțiți a persoanelor care pot fi numite ca reprezentanți legali.

Alte soluții specifice, de ordin operațional, sunt de asemenea propuse de către reprezentanții DGASPC:

- Derularea unor proiecte în scopul facilitării integrării minorilor străini neînsoțiți și realizării unui mecanism de consultare pentru identificarea nevoilor, atât ale acestora, cât și ale autorităților cu competențe în domeniu
- Organizarea de activități pentru îmbunătățirea cunoștințelor minorilor străini neînsoțiți despre societatea și cultura românească
- Organizarea de activități de relaționare și socializare pentru minorii străini neînsoțiți, cu copii din populația majoritară
- Derularea de programe (la nivel local cât și național) de informare, sensibilizare și conștientizare a populației cu privire la integrarea minorilor străini neînsoțiți în societatea românească. În cadrul programelor să fie implicate și persoane resursă din comunități
- Derularea de programe speciale de integrare: cursuri de limbă, orientare culturală, cursuri de pregătire profesională, asigurarea de locuințe de stat, asistență socială, asistență medicală, etc.
- Creșterea finanțării activității de protecție a minorilor străini neînsoțiți, în special pentru creșterea accesului la interpreți și traducători.

CONCLUZII PRELIMINARE

În urma parcurgerii și analizării cadrului legislativ european și românesc, a principalelor studii și cercetări identificate ca privitoare la problematica minorilor străini neînsoțiți precum și după prelucrarea informațiilor provenite din interviurile realizate cu minori străini neînsoțiți și a răspunsurilor primite de la autorități publice centrale și locale cu atribuții în ceea ce îi privește pe minorii străini neînsoțiți, putem formula concluzii care să fundamenteze un cadru (standard) comun pentru aplicarea principiului interesului superior al minorilor străini neînsoțiți și pentru oferirea de servicii adresate acestora.

Pentru o mai eficientă operaționalizare a recomandărilor conținute de cadrul comun (standard), acestea au fost grupate în patru mari domenii, fiecare cu standarde care cuprind recomandări și direcții clare de implementat de către actorii cu atribuții care îi privesc pe minorii străini neînsoțiți. Standardele formulate se adresează inclusiv colaborării dintre acești actori - instituții publice locale și centrale precum și organizații neguvernamentale. Principiul respectării interesului superior și drepturilor copilului este unul transversal și privește activitatea acestor actori precum și cooperarea dintre aceștia.

Cele 4 direcții de recomandări și respectiv de formulare de standarde privesc:

- Sprijin și relația cu comunitatea
- Servicii directe oferite minorilor străini neînsoțiți aflați pe teritoriul României
- Managementul resurselor
- Colaborare interinstituțională

Sprijin și relația cu comunitatea

- Minorii neînsoțiți resimt în mod evident lipsa familiei de origine precum și obiceiurile culturii din care provin. De aceea, ei au nevoie ca pe perioada șederii lor în România să fie sprijiniți pentru a păstra contactul cu obiceiurile și practicile, inclusiv alimentare și religioase, cu care au crescut.
- Acolo unde este posibil, plasamentul familial va fi considerat cu prioritate.

Servicii directe oferite minorilor neînsoțiți aflați pe teritoriul României

- Primul contact cu minorii neînsoțiți aflați pe teritoriul României este extrem de important pentru parcursul ulterior al acestora. Copiii resimt acut un mod de adresare neadecvat, un spațiu de găzduire neadecvat până la preluarea lor de către autoritatea competentă (DGASPC).
- Ei au nevoie să le fie înțelese nevoile imediate (de comunicare cu familia, de hrană, fiziologice, de îmbrăcăminte etc.) iar pentru aceasta ei au nevoie să comunice într-o limbă pe care o înțeleg și într-o formă pe înțelesul lor. Au nevoie de materiale informative și au nevoie ca uneori să primească informații de la conaționali sau covârșnici pentru că au încredere în aceștia.
- Reprezentantul legal pentru minorii străini neînsoțiți trebuie să fie o persoană cunoscută și accesibilă. Pentru aceasta, este nevoie ca reprezentantul legal să aibă un număr rezonabil de copii pentru care este desemnat, să aibă resursele instituționale pentru a comunica eficient cu aceștia iar minorii să știe foarte bine în ce chestiuni va colabora cu reprezentantul lor legal.
- Ascultarea în informarea minorilor neînsoțiți este un proces continuu și se desfășoară pe toată perioada șederii în România a copilului. În acest scop, copiii sunt informați despre procesul pe care

Îl parcurg și se verifică în ce măsură înțeleg aceste informații. Din interviurile realizate cu aceștia a reieșit faptul că participarea copiilor este un domeniu în care sunt necesare foarte multe demersuri instituționale și individuale ale personalului care interacționează cu copiii.

- Family tracking este un proces extrem de important pentru minorii străini neînsoțiți aflați în România. O abordare specială se impune în acest sens având în vedere faptul că România reprezintă în mod evident o țară de tranzit și că minorii doresc reunificarea familiei în țări în care aceasta se află deja (ex. Germania) și nu venirea familiei în România.
- Minorii străini neînsoțiți au nevoie de un management de caz adecvat și adaptat acestui grup țintă. Diferențele culturale pot genera o înțelegere diferită a statutului și parcursului lor instituțional dar și nevoi diferite. Este necesară o mai bună cooperare între actorii implicați în furnizarea de servicii dar și dezvoltarea de protocoale de colaborare interinstituționale și de soft law.
- Minorii străini neînsoțiți sunt vulnerabili per se, însă există între aceștia copii cu un grad mai mare de vulnerabilitate sau de risc. Este important ca specialiștii care interacționează cu ei să fie conștienți de acest lucru și știe să recunoască eventuale situații de vulnerabilitate și cum pot fi acestea adresate.
- Pentru minorii străini neînsoțiți, problema locuirii nu este doar legată de un spațiu în care își organizează viața ci și de siguranță și apartenență la un grup de referință. De aceea, organizarea acestui spațiu, colocatarii, programul zilnic, regulile casei sunt aspecte importante și necesar a fi discutate și agreate cu consultarea copiilor.
- Minorii străini neînsoțiți sunt o categorie vulnerabilă de beneficiari în ceea ce privește riscurile de safeguarding. De aceea, o procedură de safeguarding trebuie să existe, să fie cunoscută și implementată în mod corespunzător de către copii și angajații și asociații care interacționează cu aceștia.
- Participarea minorilor străini neînsoțiți la activitățile educaționale și de consiliere vocațională și de angajare rămâne o provocare pentru profesioniștii care furnizează servicii pentru aceștia. Programe dedicate în acest sens sunt foarte importante iar cooperarea interinstituțională este esențială pentru o implementare eficientă.

Managementul resurselor

- Interviurile cu tinerii au arătat faptul că aceștia nu au o persoană de referință anume cu care să poată comunica în mod adecvat privitor la nevoile lor curente. Acest lucru poate părea în regulă pornind de la ideea că persoana de referință poate avea orice funcție și că este doar important ca minorul să relaționeze cu aceea persoană în care are încredere.
- Cu toate acestea, cei intervievați au în mod evident nevoie de o persoană la care să poată apela cu consecvență și care să îi consulte în deciziile care îi privesc.
- Recrutarea personalului care oferă suport pentru minorii străini neînsoțiți și formarea acestuia trebuie să se realizeze adecvat nevoilor grupului țintă.
- Lipsesc rețelele de specialiști și canale comune de comunicare. Este de lăudat efortul ANPDCA pentru a crea astfel de rețele și instrumente de comunicare pe problematici specifice.

Colaborarea interinstituțională

- Instituțiile publice care au participat la cercetare au exprimat nevoia de protocoale/ standarde comune de colaborare.
- Problema colectării de date statistice este în continuare departe de a fi rezolvată. Instituțiile publice centrale și locale colectează date fără însă a exista o viziune comună privitoare la scopul colectării și fără o strategie clară de publicare a acestora.
- Cercetarea a arătat că nu există un răspuns instituțional comun și corelat în ceea ce îi privește pe minorii străini neînsoțiți care fug din centrele în care sunt găzduiți. Lipsesc protocoalele dintre instituții astfel încât, spre exemplu, să nu fie necesar ca minorul să fie preluat de către reprezentantul său legal care este nevoit astfel să petreacă mult pe drum pentru preluarea copilului când acest lucru s-ar putea face cu sprijinul poliției transporturi.
- Instituțiile publice nu înțeleg utilitatea recunoașterii și promovării bunelor practici. Multe dintre instituțiile care au participat la cercetare consideră ca bune practici activități obișnuite prin care răspund la anumite nevoi curente ale copiilor. Lipsesc proiecte care să susțină inovarea și promovarea de bune practici precum și rețele de specialiști care să susțină aceste diseminări.

REFERINȚE

Studii, cercetări, resurse

Raport analitic privind situația copiilor neînsoțiți solicitanți de azil și refugiați în România, Organizația Salvați Copiii, 2020

EASO, Ghid practic privind interesul superior al copilului în procedurile de azil, 2019

<https://igi.mai.gov.ro/categorii-vulnerabile/>

Curs online - Caring for Children Moving Alone: Protecting Unaccompanied and Separated Children - [Link](#)

Minori străini neînsoțiți lipsiți protecție în Europa - raport realizat în cadrul proiectului PUCAFREU "Promovarea accesului copiilor neînsoțiți la drepturile fundamentale în Uniunea Europeană", <https://omm.hypotheses.org/files/2018/08/PUCAFREU-rapport-comparatif-v.-roumaine.pdf>

Manual de drept european privind drepturile copilului - Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și Consiliul Europei, 2015

Promovarea incluziunii tinerilor imigranți și neînsoțiți solicitanți de azil O îndatorire a justiției și asistenței sociale - Raportul de proiect transnațional derulat pe o perioadă de doi ani, care cuprinde implicarea guvernului, autorităților locale, ONG-urilor și tinerilor în căutare de azil

Access to education for migrant children and youth in Romania – Terres des Hommes Romania, <https://www.tdh.ro/sites/default/files/2020-09/Access%20to%20education%20for%20migrant%20children%20and%20youth%20in%20Romania.PDF>

The situation of unaccompanied minors in Romania in the course of Europe's refugee crisis - Raluca Bejan, University of Toronto Andreea Iorga Curpan, Independent Researcher Olga Amza, College of Europe – Social Work and Society International Online Journal, 2017

Justiție prietenoasă pentru Copii – inițiativă privind dezvoltarea conceptului de practică în instanțe (CFJ-DCSCP) - Autorii raportului (CRJ/CLR) – raport realizat în anul 2021 în cadrul proiectului "Justiție prietenoasă pentru copii: Dezvoltarea conceptului de practici în instanțe (CFJ-DCSCP)" - REC-AG-2019/REC-RCHI-PROF-AG-2019-878552

Inter-agency Guiding Principles on UNACCOMPANIED and SEPARATED CHILDREN, <https://www.unhcr.org/protection/children/4098b3172/inter-agency-guiding-principles-unaccompanied-separated-children.html?query=unaccompanied%20children>

OFFICE OF THE UNITED NATIONS HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES GENEVA - Guidelines on Policies and Procedures in dealing with Unaccompanied Children Seeking Asylum February 1997

Texte legislative (legi, ordonanțe, strategii)

Legea nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare

Regulamentul privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Grupului operativ pentru minorii neînsoțiți, din 11.03.2022 Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare

Ordin nr. 3366/776/20360/2022 – Ministerul Educației/Ministerul Sănătății/Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Grupului operativ pentru minori neînsoțiți

Ordin nr. 31/3386/812/400/20362/2022 – Ministerul Afacerilor Interne – MAI/Ministerul Educației/Ministerul Sănătății – MS/Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației/Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse pentru aprobarea Procedurii de cooperare între autorități privind intrarea, înregistrarea, tranzitul, șederea, precum și asigurarea protecției drepturilor minorilor neînsoțiți care provin din zona conflictului armat din Ucraina

Procedura din 15.03.2022 - Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse – de cooperare între autorități privind intrarea , înregistrarea, tranzitul, șederea, precum și asigurarea protecției drepturilor minorilor neînsoțiți care provin din zona conflictului armat din Ucraina

Hotărârea nr. 28 din 1994 – Guvernul României – privind școlarizarea solicitanților de azil și a refugiaților în România

Normă metodologică din 13.09.2006 – Guvernul României – de aplicare a legii nr. 122/20056 privind azilul în România

H.G. nr. 49/2011 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie și a Metodologiei de intervenție multidisciplinară și interinstituțională privind copiii exploatați și aflați în situații de risc de exploatare prin muncă, copiii victime ale traficului de persoane, precum și copiii români migranți victime ale altor forme de violență pe teritoriul altor state;

Legea nr. 230/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane;

Ordinul nr. 107/2005 pentru aprobarea modelului de anchetă socială privind situația socio-familială a copilului român aflat neînsoțit pe teritoriul altui stat, în vederea repatrierii acestuia și a reintegrării sale sociale, și a structurii cadru a planului referitor la pregătirea reintegrării sociale a copilului care se află neînsoțit pe teritoriul altui stat și care urmează a fi repatriat

General Comment no. 6 (2005) treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin.

ANEXE

Anexa I. Instrucțiuni și ghid de interviu minori neînsoțiți

INSTRUCȚIUNI

Obiectivele cercetării

- să colecteze informații despre percepția minorilor neînsoțiți privitor la respectarea interesului lor superior în cadrul interacțiunii lor cu organizații și instituții din România care activează în acest domeniu
- să evalueze modul în care diferiți colegi, asociați și parteneri implicați în procesul de implementare își înțeleg rolurile și responsabilitățile în acest sens
- să colecteze informații de la beneficiari și actori instituționali, inclusiv organizații neguvernamentale despre experiențele prin prisma respectării interesului superior al copilului
- să identifice și promoveze bunele practici
- susțină dezvoltarea unui standard privitor la respectarea interesului superior al copiilor neînsoțiți și aflați pe teritoriul României.

Scopul ghidului de interviu

Acest ghid de interviu servește drept orientare pentru conversațiile organizate cu tineri neînsoțiți care fac parte din grupul țintă al cercetării: tineri neînsoțiți aflați în București, Galați, Timișoara, Rădăuți și Șomcuta Mare.

Înainte de interviu
● Profesioniștii care au fost instruiți în prealabil de către consultanți pentru a realiza interviurile vor comunica persoanei de referință/ tinerilor motivul pentru care sunt contactați și scopul cercetării și al interviului.● Odată ce au fost de acord cu interviul, profesioniștii/ managerul de proiect va trimite un e-mail de memento către reprezentanții centrelor în care sunt găzduiți tinerii, cu o zi sau două înainte de interviu, cu scopul de a se asigura de disponibilitatea tinerilor de a participa la interviu precum și de a răspunde la eventuale întrebări de clarificare.● Dacă este în persoană, asigurați-vă că interviul are loc într-un loc liniștit și confidențial, care este ușor accesibil pentru participanți sau dacă este online, într-un spațiu sigur și privat.● Când vorbiți cu copiii/ tinerii, sprijiniți să se simtă în siguranță și confortabil și informații despre scopul conversației și motivul pentru care este prezentă o persoană de încredere.● Asigurați-vă că fiecare participant/ reprezentant legal și-a dat consimțământul informat și a semnat acordul pentru utilizarea datelor și a primit suficientă notificare pentru a se pregăti pentru participarea la interviu.● Asigurați-vă că este oferit acordul reprezentantului legal pentru interviurile cu copiii, acolo unde este cazul.● Întrebați despre cerințele de accesibilitate înainte de interviu, în cazul în care acesta este online (dacă este în regulă să se folosească Zoom, Teams, Skype sau telefonul etc.).● Asigurați-vă că participanții înțeleg obiectivele și scopul interviului înainte de a accepta să participe.

- Asigurați-vă că toate protocoalele etice și de safeguarding/ protecția copilului sunt respectate pe deplin și că sunt furnizate informații privind raportarea incidentelor în timpul interviurilor (cui se respectă detaliile de comunicare, confidențialitatea).
- Pentru că lucrați cu interpreți, discutați anterior cu aceștia despre rolul lor și despre cum trebuie să păstreze confidențialitatea despre discuțiile pe care le vor traduce. Semnează un acord de confidențialitate cu ghizii/interpreții. Un model este furnizat în anexa I.
- Informați persoana interviuată că poate oferi orice feedback sau reclamație în mod confidențial către Tdh. Următoarele contacte vor fi adresate în funcție de subiect:
- Pentru orice îngrijorare privitoare la aspecte de safeguarding care implică persoanele care realizează interviurile:
- Pentru orice îngrijorare de fraudă, discriminare sau comportament greșit care implică persoanele care realizează interviurile:
- Pentru orice probleme de safeguarding ridicate de persoanele interviuate în timpul interviurilor, aceștia vor fi informați despre importanța comunicării preocupării. Discuția va fi oprită și persoanele care realizează interviurile vor informa imediat:

În timpul derulării interviului

- Mulțumim intervievaților pentru timpul și disponibilitatea lor de a-și împărtăși experiența
- Prezintă-te pe tine și rolul tău în cadrul cercetării
- Explicați pe scurt proiectul
- Fii prietenos, încurajator, respectuos și răbdător și fă-i pe toți participanții să se simtă în largul tău
- Acordați limba și terminologia folosită, de exemplu, explicați semnificația conceptului de interes superior al copilului
- Explicați că prin această cercetare, Tdh și JRS își propun să îmbunătățească serviciile oferite minorilor neînsoțiți din România.
- Explicați că participarea este confidențială și anonimă. Acordați timp pentru orice întrebări sau exprimarea îngrijorărilor.
- Solicitați permisiunea de a lua note și de a înregistra, explicând că înregistrarea este pentru a sprijini consultanții să nu încurce informațiile.
- Precizați cum va fi desfășurat interviul (serie de întrebări pentru a ghida discuția, dar concepute pentru a fi o conversație) și că va dura aproximativ 45 de minute și participanții pot renunța oricând.
- Luați notițe în timpul interviului - nu numai ca răspuns la întrebări, ci și la observații suplimentare. De exemplu, dacă persoana părea incomfortabilă, a avut un răspuns puternic (pozitiv sau negativ) sau nu părea să înțeleagă întrebarea.

După interviu

- Mulțumiți participanților pentru timpul acordat și întrebați dacă au comentarii sau întrebări
- Explicați următorii pași ai procesului și ce se va face cu informațiile pe care le-au furnizat.

STRUCTURA DE ÎNTREBĂRI

Intervievator:	
Funcția și organizația:	
Interpret:	
Respondent:	Gen: Naționalitate: Vârsta: Țara de origine: Durata șederii în România (luni): Tip centru de cazare: Statut: refugiat / protecție subsidiară / cerere de azil în analiză / cerere de azil respinsă
Data:	
Localitate:	

Întrebările de mai jos, care derivă din întrebarea cheie a cercetării noastre, vor fi adaptate la nivelul de înțelegere și implicare în proiect a fiecărui respondent.

Pe timpul derulării interviului cu un tânăr/o tânără, este posibil ca unele întrebări să nu fie nevoie a fi adresate întrucât tânărul/tânăra a oferit deja un răspuns, complementar unei alte întrebări. O altă situație care poate apărea este aceea că timpul alocat pentru interviu nu permite adresarea întrebărilor până la finalul acestui ghid.

O parte dintre întrebări, marcate cu **Bold**, sunt obligatoriu a fi adresate pentru că sunt esențiale pentru formularea unor concluzii viabile ale cercetării. Cu toate acestea, vă rugăm să vă pregătiți interviul astfel încât să puteți adresa în timpul interviului și întrebările/tematicile nemarcate cu **Bold** dar care sunt importante pentru cercetare.

Întrebarea cheie

Care este percepția grupurilor țintă vizate de cercetare (copii și tineri migranți, personal al ONG-urilor și reprezentanți ai instituțiilor) cu privire la respectarea interesului superior al minorilor neînsoțiți aflați pe teritoriul României?

Introducere

- 1. Pentru început, spune-mi câte ceva despre tine. Din ce țară vii? De cât timp ești în România? Cum te-ai adaptat aici?**

Generalități

- 2. Care a fost primul tău contact cu autoritățile din România? Cum s-au comportat atunci cu tine persoanele respective? Poți să-mi povestești?**
- 3. Îți cunoști drepturile și obligațiile unui solicitant de azil? Dă-mi câteva exemple.**
- 4. De unde te informezi / te-ai informat cu privire la traseul pe care urmează să îl parcurgi, posibilele surse de ajutor, drepturile tale etc.?**

5. **Ai fost informat de către autorități cu privire la drepturile tale pe teritoriul României? Despre ce drepturi ai primit informații?** [de explorat informații despre cererea de azil, desemnarea unui reprezentant legal, asigurarea nevoilor de bază etc.]
6. **Ai participat la unul sau mai multe interviuri cu autoritățile privind situația ta? Cine a participat la interviu: un reprezentant al unei organizații neguvernamentale/ al Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiați / un avocat? Ce ai schimba la felul în care a avut loc interviul?**
7. **În ce limbă comunică cu reprezentanții IGI/ONG-urilor?**
8. **Ai depus cerere de azil sau ai fost îndrumat să depui o cerere de azil? Cine ți-a oferit informații? Cine te-a ajutat în acest demers? Povestește-mi despre acest proces.**
9. **Cum te simți în centrul în care ești cazat? Este confortabil? Te simți în siguranță?**
10. **Cum îți asiguri nevoile de hrană? Beneficiezi de ajutorul de hrană oferit de statul român? În ce constă acest ajutor? Este suficient pentru nevoile tale?**
11. **Cum îți asiguri alte nevoi de bază - produse de igienă, curățenie, veselă, îmbrăcăminte etc.? Beneficiezi de ajutor oferit de statul român? În ce constă acest ajutor? Este suficient pentru nevoile tale?**
12. **Care e starea ta de sănătate în acest moment? Dar în trecut?**
13. **Ai avut nevoie de servicii medicale în România? Ai avut acces la acestea? Cum? Cine te-a ajutat / îndrumat? Dă-mi un exemplu sau povestește-mi cum a fost.**
14. **Cum îți asiguri alte nevoi? Cine te sprijină cu bani de buzunar sau cu alte nevoi care nu sunt foarte urgente?**
15. **Cum te-ai integrat din punct de vedere social? Ai prieteni aici? Povestește-mi despre ei.**
16. **Mergi la o școală în România? Dacă da - Cum se comportă cu tine profesorii? Dar ceilalți colegi? Ce tip de materiale ai la dispoziție pentru a învăța? Ce probleme întâmpini?**
17. **Există și alte organizații sau instituții care te ajută? Care sunt acestea? Cum colaborezi cu ele?**
18. **Știi ce este reunificarea familiei? În cazul tău, a fost demarată această procedură?**

Relația cu autoritățile și reprezentanții acestora

19. **Ți-a fost desemnat un reprezentant legal pe teritoriul României? Îl / O cunoști? Ce relație ai cu el /ea? Cum păstrați legătura? Povestește-mi despre reprezentantul tău legal.**
20. **Care este relația ta cu personalul centrului în care ești cazat/cazată? Cum se comportă cu tine adulții angajați în centru?**
21. **Ți se cere părerea cu privire la nevoile tale sau la ce ți-ai dori în centrul în care ești cazat? Crezi că se ține cont de părerea ta? Dă-mi un exemplu.**
22. **Dacă ai vreo problemă în centru, cui te adresezi? Povestește-mi o situație și cum ai procedat.**
23. **Cui te adresezi dacă te afli într-o situație de urgență (ex. a avut loc un accident care te implică direct sau implică pe altcineva, ai probleme grave de sănătate etc.)?**

24. Știi cui să te adresezi dacă te afli în/ iei cunoștință despre o situație de abuz/ violență? Ce așteptări au după ce faci o astfel de raportare?

Probleme întâmpinate

25. Care au fost / sunt cele mai mari 3 probleme / dificultăți pe care le-ai avut / le ai de când ai venit în România?

26. Au reușit să le rezolvi? Cum? Cine te-a ajutat să le rezolvi?

27. Dacă nu ai reușit să le rezolvi, ce fel de ajutor ai avea nevoie? Ce ar trebui să se schimbe?

28. Ce recomandări ai avea pentru autoritățile din România pentru a evita astfel de probleme?

29. Ce ai face prima data după ce ai deveni persoana care hotărăște în România cum sunt ajutați copiii/ tineri ca și tine?

30. Mai ai ceva să ne transmiți? Am omis vreo informație importantă?

Anexa II. Acord de participare la interviu și de folosire a datelor personale

Subsemnatul/a _____

În calitate de _____,

Sunt de acord să particip la interviu și sunt de acord cu înregistrarea discuțiilor individuale. Înțeleg că aceste informații vor fi utilizate pentru pregătirea unui ghid privitor la respectarea interesului superior al minorilor neînsoțiți în proiectul PROMISE: Protecția Minorilor Străini Neînsoțiți.

Am fost informat/ă, mi-a fost explicată procedura de colectare a datelor și sunt de acord cu documentarea discuțiilor în formă scrisă și/sau înregistrare audio în condițiile confidențialității și anonimatului (neidentificarea contribuțiilor pe numele persoanei în cauză), în conformitate cu prevederile Directivei CE/95/46 privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date, transpusă prin Legea nr. 190 din 18 iulie 2018 privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și la libera circulație a acestor date, astfel cum a fost modificată și completată, și dispozițiile Directivei 2002/58/CE privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, astfel cum a fost transpusă prin Legea nr. 190 din 18 iulie 2018.

Înțeleg că bifând că sunt de acord, declarațiile mele vor fi folosite pentru realizarea cercetării și ca mărturii pentru exemplificare în cadrul raportului de cercetare. Înțeleg că acest raport va fi folosit pentru dezvoltarea unui standard pentru respectarea interesului superior al minorului neînsoțit aflat pe teritoriul României.

Am fost informat că pot refuza să răspund la anumite întrebări, pot reconsidera această decizie de a participa la acest proces cercetare și îmi pot retrage consimțământul în orice moment, fără consecințe.

Am fost informat că acest acord trebuie semnat în doua exemplare, unul care ramane la mine și unul care ramane la dosarul consultanților care realizează cercetarea.

Data:

Numele și semnătura persoanei intervievate

Numele și semnătura persoanei în prezența căreia a fost dat acordul

Anexa III - Acord de confidențialitate pentru traducător/interpret

Am fost contractat/ă să traduc sau să interpretez interviuri offline în cadrul cercetării realizate pentru Proiectul proiectul “PROMISE – Protecția Minorilor Străini Neînsoțiți”, și derulată de către consultanții SC Exclusive Minds SRL.

În timpul interpretării, mă voi abține de la a exprima orice opinii personale sau de a face orice altceva care ar putea fi considerat o activitate, alta decât interpretarea.

Confidențialitate

Sunt de acord să respect confidențialitatea oricărei conversații pe care o interpretez. Nu voi comunica, publica sau împărtăși nicio informație din evaluarea la fața locului (interviuri/grupuri focus) cu nicio persoană sau organizație, alta decât consultanții numiți mai sus.

Acuratețe și Completitudine

În măsura posibilităților mele, voi executa o traducere/ interpretare completă și corectă, fără a omite sau a schimba nimic despre care s-a discutat în timpul interviului. Nu voi oferi nicio explicație fără o solicitare specifică din partea interviuatului sau Numele consultantului.

Imparțialitate

În niciun moment, opiniile mele personale nu vor fi lăsate să interfereze cu orice comunicare și orice comentarii sau sugestii nesolicitate vor fi făcute strict pentru a îmbunătăți calitatea comunicării.

Numele interpretului

Data

Semnătura interpretului

Anexa IV - Adresă către organizații neguvernamentale și instituții (draft) și Ghid interviu

Către _____ (numele instituției / organizației)

Stimată doamnă / Stimate domn

Prin prezenta dorim să vă informăm cu privire la o cercetare pe care **Terre des hommes România** o realizează cu privire la **respectarea interesului superior al minorilor străini neînsoțiți în România** și să vă solicităm totodată sprijinul în vederea derulării acestui demers.

Cercetarea are loc în cadrul proiectului **PROMISE: Protecția Minorilor Străini Neînsoțiți**. Proiectul, cu perioada de implementare 25 Mai 2022 – 24 Octombrie 2023, are în vedere creșterea accesului a 500 de minori și tineri străini la drepturile fundamentale și la servicii publice, prin activități de advocacy, acordarea de servicii de asistență juridică gratuită, informare, training și creșterea capacității grupurilor vulnerabile de a participa în procesul decizional consultativ. De asemenea, acesta își propune să sprijine și să susțină colaborarea interinstituțională și cea dintre instituții publice și străini pentru asigurarea respectării interesului superior al minorilor, precum și îmbunătățirea politicilor, practicilor, atitudinilor și a legislației.

Cercetarea care face obiectul prezentei comunicări își propune să contribuie la realizarea unui Standard (Cadru) comun pentru aplicarea principiului interesului superior al minorilor, care urmează a fi promovat și diseminat printre instituțiile cu un interes în tematică, precum și către profesioniștii din cadrul altor organizații ale societății civile care activează în domeniu. Acest Standard va conține principii agreate pentru respectarea interesului superior al copilului ca parte a oricărei decizii luate de-a lungul perioadei de îngrijire a minorului neînsoțit pe parcursul procedurii de migrație, azil și integrare.

În acest scop am demarat și sunt în desfășurare, cu sprijinul unei echipe de consultanță contractată în cadrul proiectului, interviuri cu minori neînsoțiți din cadrul mai multor centre din România. De asemenea, pentru a susține realizarea unui standard care integrează perspectivele tuturor actorilor implicați, vă solicităm sprijinul pentru a realiza **un interviu cu 2 reprezentanți ai instituției/ organizației pe care o reprezentați, care desfășoară activități pe tematica abordată de proiect**. Pentru a realiza în mod eficient aceste interviuri, vă punem la dispoziție întrebările pe care ne propunem să le adresăm și le anexăm la prezenta comunicare.

Menționăm faptul că participarea ne-ar bucura și onora totodată și că răspunsurile la întrebări pot fi adresate direct, în cadrul unei întâlniri cu consultanții noștri sau în scris, ca răspuns la prezenta adresă.

Cu mulțumiri,

.....

GHID ÎNTREBĂRI REPREZENTANȚI ONG / INSTITUȚII

Întrebarea cheie

- Care este percepția grupurilor țintă vizate de cercetare (copii și tineri migranți, personal al ONG-urilor și reprezentanți ai instituțiilor) cu privire la respectarea interesului superior al minorilor străini neînsoțiți aflați pe teritoriul României?

Întrebări specifice

- Cum intră în contact minorii neînsoțiți cu organizația / instituția dvs.? Vă rugăm să ne povestiți pe scurt cum se derulează acest proces - ce acțiuni sunt întreprinse, ce resurse umane sunt implicate, care sunt pașii urmați.
- Care sunt atribuțiile / activitățile pe care le întreprinde organizația / instituția dvs. în sprijinul minorilor străini neînsoțiți?
- Ați întâlnit situații în care ați avut dubii cu privire la vârsta migrantului minor neînsoțit și ați apelat la expertizarea medico legală a acestuia? Vă rugăm detaliați.
- Ce nevoi de bază le sunt îndeplinite minorilor străini neînsoțiți de către organizația / instituția dvs.? Ce nevoi NU le sunt îndeplinite? Vă rugăm detaliați aspecte privind nevoile de hrană, cazare, cazarmament, sănătate, educație, socializare etc.
- Prin ce metode și activități sunt informați minorii neînsoțiți cu privire la drepturile lor pe teritoriul României? Ce tip de informații primesc? De la cine?
- Organizația / instituția dvs. are un rol în cadrul interviurilor derulate cu minorii străini neînsoțiți? Care este acesta? Cine participă la întâlnire? Vă rugăm detaliați.
- În ce limbă comunică reprezentanții organizației / instituției dvs. cu minorii străini neînsoțiți? Dar la interviuri?
- Prin ce metode și activități sunt informați minorii neînsoțiți cu privire la solicitarea de azi în România? Ce tip de informații primesc? De la cine?
- Cum sunt sprijiniți pentru depunerea cererii de azil? De către cine?
- Organizația / instituția dvs. colaborează și cu alte organizații sau instituții în sprijinul minorilor străini neînsoțiți? Care? Ce presupune colaborarea?
- Cărei organizații / instituții / persoane se pot adresa minorii străini neînsoțiți dacă se află într-o / sesizează o situație de abuz/ violență? Ce atribuții are aceasta?
- Cum sunt implicații minorii străini neînsoțiți în luarea deciziilor care îi privesc?
- Care sunt cele mai mari 3 probleme / dificultăți pe care organizația / instituția dvs. le are în relație cu minorii străini neînsoțiți?
- Care credeți că ar fi cele mai potrivite soluții pe care le pot avea autoritățile din România pentru a evita astfel de probleme? Ce recomandări ații avea?
- Care sunt cele mai mari 3 probleme / dificultăți pe care le întâmpină minorii străini neînsoțiți pe teritoriul României?
- Care credeți că ar fi cele mai potrivite soluții pe care le pot avea autoritățile din România pentru a evita astfel de probleme? Ce recomandări ații avea?
- Ne puteți oferi un exemplu de situație/ activitate care poate servi ca lecție/ bună practică în relațiile cu minorii străini neînsoțiți?